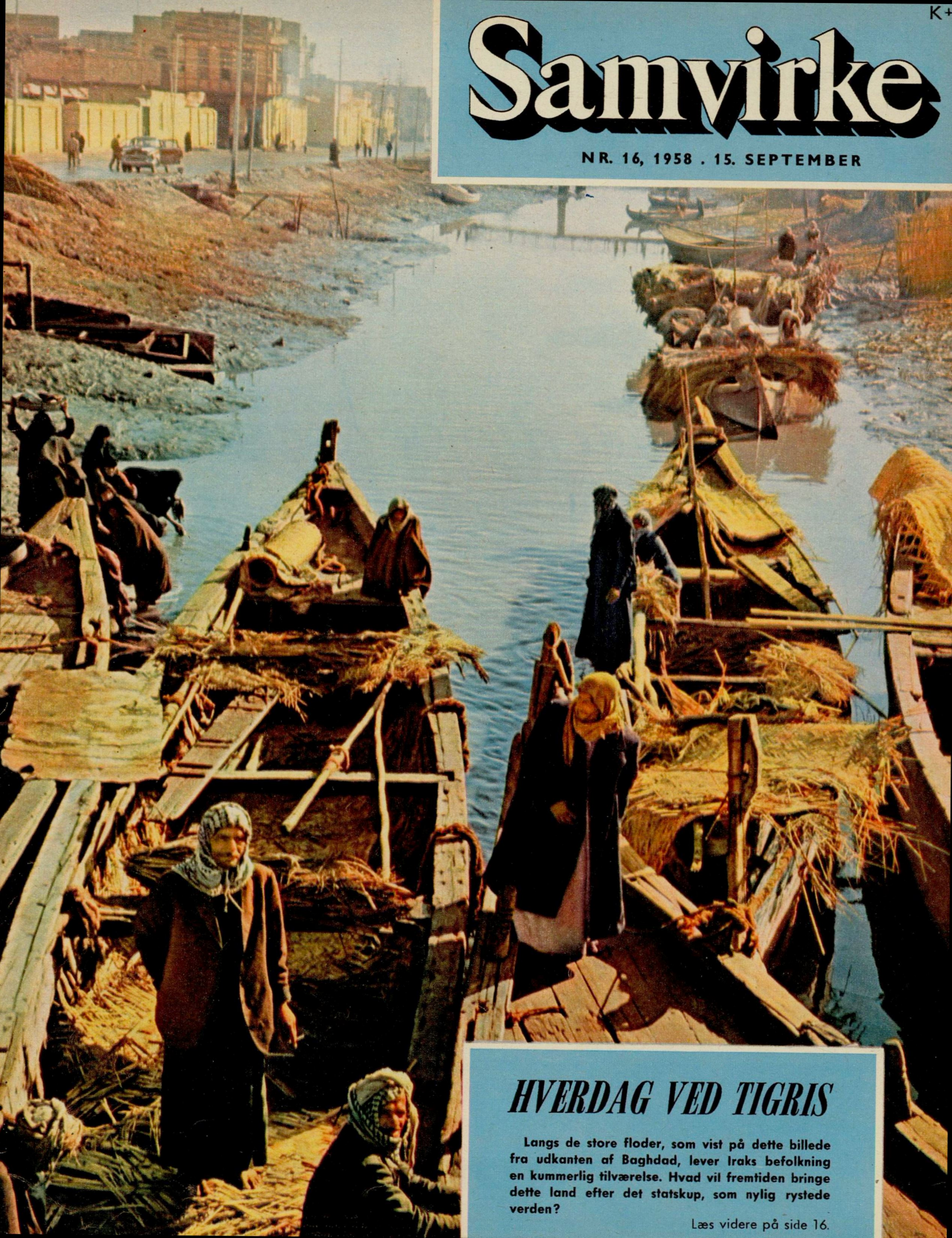

Samvirke

NR. 16, 1958 . 15. SEPTEMBER

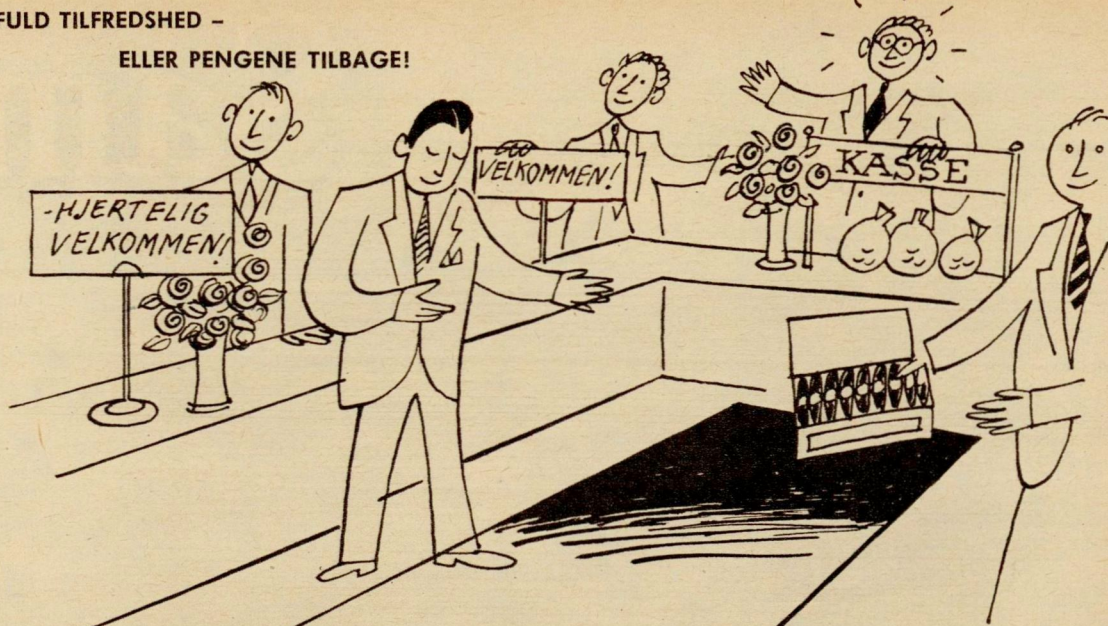
HVERDAG VED TIGRIS

Langs de store floder, som vist på dette billede fra udkanten af Baghdad, lever Iraks befolkning en kummerlig tilværelse. Hvad vil fremtiden bringe dette land efter det statskup, som nylig rystede verden?

Læs videre på side 16.

Andelsbanken over hele landet

FULD TILFREDSHED -
ELLER PENGENE TILBAGE!

nu drejer det sig om bankskræk

Lider De af „bankskræk“? Bliver De – ligesom manden i *Stephen Leacock's* uimodståelige fortælling, vi bragte på denne plads i forrige nummer – „helt rundt på gulvet“, når De ser alle disse bankdiske, bemandet med bankfolk i alle afskygninger?

Naturligvis er fortællingens hovedperson frit opfundet af den vittige forfatter, men måske har han – trods overdrivelsen – alligevel ret på ét punkt, nemlig dette, at mange mennesker lider af det, vi kalder „bankskræk“.

Selv om De aldrig i forvirring er gået ind i en banks pengeskab, har De så alligevel ikke nikket genkendende til visse af situationerne i fortællingen?

De kender sikkert, som de fleste gør, den følelse af usikkerhed, der kan gribe os, når vi står over for noget nyt og ukendt. Men en sådan følelse behøver man i hvert fald ikke at nære, når man går ind i en bank, for man vil meget hurtigt opdage, at det er som at gå ind i en hvilken som helst anden forretning. Bankfolk er naturligvis ganske almindelige mennesker, der udfører et nyttigt stykke arbejde til gavn for andre.

Kommer De f. eks. ind i banken og henvender Dem ved skranken, er det en selvfølge, at De får al mulig hjælp og vejledning i alle spørgsmål, som De ikke

selv kan klare. Der vil ofte komme ting, som bankmanden har kendskab til, men som kunden ingen forudsætninger har for at vide besked om – det er der ingen, der undrer sig over, for det er en ganske naturlig ting!

Det er ligeledes en selvfølge, at ingen bankmand vil skænke det en tanke, om det beløb, en kunde indsætter eller hæver, er stort eller lille – for os drejer det sig om kunden og betjeningen af kunden.

Banker er nemlig til for at hjælpe folk i deres pengeanliggender!

I *Andelsbanken* kan vi hjælpe Dem med al den erfaring, en stor bank har indhøstet gennem årene. Til denne erfaring kommer en viden om lokale forhold, som er opsamlet af vore afdelinger og kontorer, idet disse fungerer som virksomme led af livet i de egne, hvor de er placeret.

Se på *Andelsbanken* som en redelig hjælper i pengeanliggender. Gå ind i *Andelsbanken* med de af Deres problemer som en bank kan klare for Dem – i det hele taget: tal med os om sagerne. De kan altid regne med et godt råd og en effektiv indsats fra vor side – og samtidig bliver De Deres bankskræk kvit!

Om kunden er „stor“ eller „lille“ – det er ligegyldigt – i *Andelsbanken* er alle lige velkomne.

ANDELSBANKEN

NØRRE JYLLAND

Aalborg
Arentsminde
Brovst
Gandrup
Gudumholm
Hornum
Kaas
Klokkerholm
Kongerslev
Skørping
Støvring
Suldrup
Tranum
Ulsted
V. Hassing
Brønderslev
Tylstrup

Hjørring
Sæsing
Thorshøj

Løgstør
Farstrup
Overlåde

VEST JYLLAND

Esbjerg
Askov
V. Nebel

Holstebro
Vemb

Struer
Hjerm
Snedsted
Sundby
Vinderup

Varde
Ansager
Henne
Lyne
Oksbøl
Tistrup

MIDT JYLLAND

Bjerringbro

Hadsten
Halling
Laurbjerg
Spørring

Hammel
Faarvang

Silkeborg
Them
Thorsø

Skanderborg
Hørning
Jeksen
Ry
Gl. Rye
Stilling

Viborg
Rødkjærsbro

ØST JYLLAND

Aarhus
Galtén
Grundfør
Hasselager
Hornslet
Karlby
Knebel
Laasby
Sjelle
Vrinnars

Grenaa
Gjerrild
Stenvad
Tistrup

Randers

Vejle
Ejstrupholm
Farre
Give
Thyregod
Tørring

SØNDER JYLLAND

Aabenraa
Varnæs
Haderslev
Jels
Vamdrup
Vojens

Rødding
Sdr. Hygum

FYN

Odense
Dreslette
Flemløse
Munkebo
Sandager
Søndersø

Svendborg
Gudbjerg
Hundstrup
Taasinge
Ulbølle

LANGELAND

Rudkøbing
Bagenkop
Humble
Lohals

LOLLAND FALSTER

Nykøbing F.
Guldborg
Holeby
Horbelev
Idstrup
Maglebrænde
Musse
Nysted
Nr. Alslev
Saxkøbing
Skelby
Vaalse
Vester Ulslev
Østøfte

SJÆLLAND

Faxe
Karise

Frederikssund
Slangstrup
Skibby

Glostrup
Vridsløselille

Holbæk
Asnæs
Mørkøv
Svinninge
Vig

Kalundborg
Eskebjerg
Snertinge
Ubby

Køge
Ll. Skensved
St. Heddinge

Ringsted
Haslev
Jystrup

Roskilde
Osted
Tune
Viby Sj.

BORNHOLM

Rønne
Aakirkeby
Allinge
Klemensker
Nyker
Pedersker
Østerlars
Østermarie

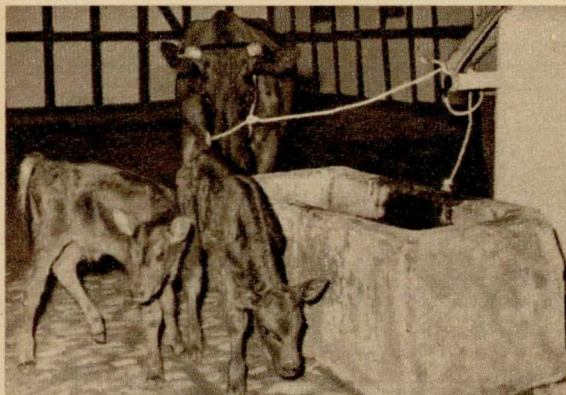
HOVED- KONTORET

Axelborg
København V.

L * A * N * D * E * T R * U * N * D * T

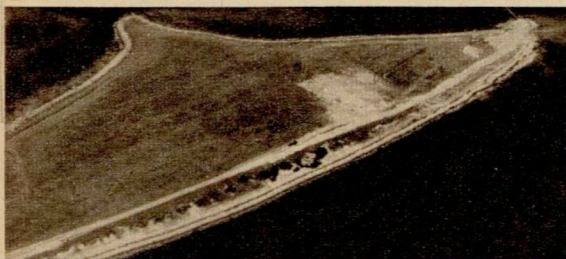
TIL ÆRE IGEN. Knallerter er ikke længere det eneste saliggørende. Den opgang i cyklesalget, som FDBs cykleafdeling sidste sommer kunne notere, har været fortsat i år igen.

HVER SIN FAR. Hos fodermester Andersen, Birkehøjgård på Fyn, inseminerede dyrlægen en ko med sæd fra to forskellige tyre med det resultat, at koen fik tvillinger – en rød og en jersey!

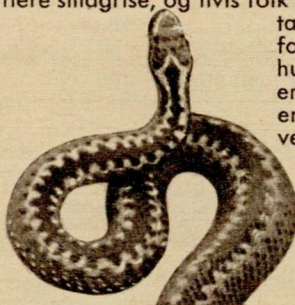
ALLE HJALP. Da en brand lagde en stor gård og et hus i aske i Jordløse på Fyn, mødte alle byens mænd op og ryddede tomten som en nabohjælp til de brandlidte.

SÆLGES I SMABIDDER. Halvøen Skarridsodde i Helnæsbugten sælges i småbidder som bygge- og vejmaterialer til Tyskland.

JYSK DYRELIV. Det jyske dyreliv har i sommer slået mærkelige folder. I den sydlige del af hovedlandet har rotter og hugorme huseret; bl. a. har de første hos en gårdejer i Skodborg ædt flere smågrise, og hvis folk gik i engene, måtte de tage gummistøvler på, fordi det vrimlede med hugorme. Mere fredelig er vinbjergsneglen, som en købmand i Vium prøver at gøre til midtjysk Husdyr. Sekstusinde "græsser" i hans have med eksport-salg for øje, idet sneglen i mange lande anses som en stor delikatesse.

TIDEN STOD STILLE. Efter at kirkeuret i Horsens gennem lang tid havde stået på halv, måtte brandvæsnet rejse stige og rokke den store viser løs.

- fortryllende

Den ædle pilsner
med den gyldne lød
er mere end et festligt skum
i perlende glas...
det er velsmag og kvalitet...
det er STAR!

STAR

Pilsneren med den fine smag

TVANGSTANKER og Farisæisme

FORØVRIGT mener jeg, Kartago bør ødelægges. Med denne sætning sluttede den romerske senator Cato enhver af sine taler i det gamle Roms lovgivende forsamling, uanset hvad talen iøvrigt beskæftigede sig med. På samme måde benytter konservative blade enhver omtale af nye fremstød eller situationer inden for FDB eller brugsforeningerne til at repetere den til trivialitet gentagne påstand, at brugsforeningsbevægelsen takket være sin „skattefrihed“ kan gennemføre konkurrencefremstød, som den private handel ikke kan følge med i.

Sidst har *Jydske Tidende* turneret denne maniske tvangstanke i forbindelse med meddelelserne om, at FDB i Esbjerg har erhvervet en hotelejeendom og en tilstødende forretningsbygning for en samlet købesum af 2,1 mill. kr. med henblik på at bygge et stormagasin på stedet (se side 14). Når FDB har kunnet præstere denne sum kontant, må det, mener bladet, være en følge af, at „skattefritagelsen“ levner FDB midler til den slags investeringer.

Denne insinuation ligger på linje med, hvad der er sagt så ofte af vore modstandere i håb om, at bare det bliver sagt tit nok, vil det måske blive troet. Beviser vover man sig aldrig ind på, da den kommission, som sidst har beskæftiget sig med spørgsmålet om andelsbeskatningen, klart har dokumenteret, at der ikke eksisterer nogen skattemæssig begunstiggelse af brugsforeningsbevægelsen.

I Esbjerg drejer det sig om en kapitalanbringelse af formue-værdier, og hvis nogen vil gøre sig den ulejlighed at spørge *Jydske Tidende*, om ikke netop beskatning af formueværdier er kernen i de for Kooperationen gældende skatteregler, vil de bringe bladet i en slem kattepine. — Jo, såmænd, der er betalt klækkelig skat af de to mil-

lioner, som er anvendt i Esbjerg — og der vil fortsat blive det.

Ser vi derefter på, hvad denne kapitalanbringelse skal anvendes til støtte for, nemlig driften af et stormagasin, er det lige så ubestrideligt, at indtægterne herfra vil blive beskattet som enhver anden forretningsindtægt, eftersom stormagasinet skal drive åben handel på almindelige detailhandelsvilkår.

Når det heraf fremgår, at bladets påstand om skattefrihed er uden saglig begrundelse, må man i næste omgang spørge, hvad der får det til at fremsætte dem? Vane — tjaa; parolen er, at når der siges Kooperation, skal der svares skat! Det er så nemt, at det kan gøres i søvne.

Men den egentlige grund er vel, at et kooperativt foretagende er en ubehagelig fredsforstyrrelse, når det bringer nye metoder ind i lokale forretningskredse, som i gensidig forståelse havde affundet sig med, at det gik jo godt, som det gik.

Det fremgår af alle de reaktioner, som er kommet til orde fra handelsstanden i Esbjerg, at man har gjort sig alle anstrengelser for at forhindre de kombinationer af nye driftsformer, som vil gøre det nye stormagasin til et redskab for forbrugernes interesser. Man har skyndt sig at regne ud, at nedlæggelsen af hotellet vil betyde en mindreindtægt til Esbjerg på 600.000 kr., man har i sidste øjeblik for søgt sig med en „redningsaktion“ til fordel for hotellet, samt at tegne kapital til at komme FDB i forkøbet. Af turistforeningens lokale repræsentant (i provinsbyerne ofte folk med nær tilknytning til handelsinteresserne) er FDBs initiativ nærmest betegnet som et overgreb mod byens rolige udvikling, som introduktion af et fremmedelement, der vil dominere byens ansigt på bekostning af det karakteristiske.

Enhver, der har bemærket sig udseendet af det hotel, der nu skal vige pladsen på byens mest fremtrædende hjørne, må spørge sig selv om, hvad værdifuldt der går tabt ved, at det forsvinder. Ingen af dem, som så hurtigt har regnet ud, at der bliver nedgang i indtægter til byen ved hotellets nedlæggelse, har med et eneste ord nævnt, at der kommer noget andet i stedet med en tiltrækningskraft, som ikke kan undgå at tilføre byen rigelig kompensation for de 600.000.

Forøvrigt var hotellet på forhånd dødsdømt. I en åbenhjertig udtalelse til Esbjergbladene har dets ejer indrømmet, at tiden er løbet fra den mere gammeldags betonedede hotelvirksomhed, som blev drevet af Central-

hotellet, og som medfører lønudgifter på godt og vel halvdelen af værelsesomsætningen: Hotellet var „det sidste i Jylland, som havde musik i restaurationen“, „mange andre fristelser — biler, fjernsyn etc. — lægger beslag på publikum“, „nutidens smag er gået fra den mere solide, gedigne form for hotelvirksomhed“ — kort sagt: Hotellets dage var talte.

Da Anva rykkede ind i National-Scala var det almindelig bekendt, at National-Scala ikke blev „slået ud“ af Anva, men at National-Scala simpelthen ikke kunne klare sig længere. Alligevel kunne man læse i købmændsbladene, at Anva holdt sit indtog på bekostning af National-Scala.

I Esbjerg er det heller ikke en blomstrende virksomhed, som slås ihjel, men et foretagende, der takker af, fordi det har overlevet sig selv — og giver plads for noget, som er mere i pagt med fremtiden.

Den slags forargelse, som kan brygges sammen på fordrejede fortolkninger heraf, plejer man at kalde farisæisme.

REKLAME,

ALLE kender „slankhedsannoncerne“, og mange har i tidens løb følt sig personligt grebet af deres budskab: Tegneserien om den ulykkelige, trivelige pige, som slet ikke bliver budt op på ballet, men som spiser sig frem til positionen som fremtidige ballers dronning ved hjælp af afmagringspillen X; billeder af velformede damer, der ruller usynlige fedtansamlinger af sig med mirakuløse (men ak, hvor kostbare!) massageapparater — osv., osv.

Noget tyder imidlertid på, at denne form for annoncering selv kunne trænge til at komme på diæt. Det er — hvor paradoksalt det end kunne lyde — i selve reklamens moderland USA, at disse tegn nu dukker op. Og det kræver vel en nærmere forklaring.

Den amerikanske kongres gør sig umage med mange ting. Den har blandt andet et særligt udvalg, hvis opgave det er at holde

øje med den moderne reklames mangeartede foretelser og, om man så må sige, at rulle de værste deller af. Der er nok at tage fat på, og en gang imellem vækker udvalget bestyrtelse både i offentligheden og i reklameverdenen, når det går til angreb. Udvalget har i den senere tid særligt beskæftiget sig med reklamen for produkter, der skal forbedre folks sundhedstilstand — i virkeligheden en branche, der har rødder tilbage til de mest primitive civilisationstrins heksedoktorer og deres tryllemedicin og besværgelser; sidst har udvalget kastet lys over, hvad man kunne kalde „slankhedsbranchen“.

Gennem en hensynsløs reklamekampagne får smarte fabrikanter de overvægtige amerikanere til at ofre 100 mill. dollars — næsten syv hundrede millioner kroner — årligt på vidunderlige apparater og medikamenter, der skal have næsten

FRA GEDSER TIL KIRKENES

Stafetsocker i alle brugsforeninger fra Gedser til Kirkenæs, stod der bag på lastbilen, da den svingede ud fra FDBs beklædningsfabrikker i København for at køre et bjerg af sokker op til Hønefos i Norge til den norske fællesforenings drevende fabrikker. Og lastbilen forlod denne fabrik med en mængde skisokker, og nu stod der bag på: norske skisokker i alle brugsforeninger fra Kirkenæs til Gedser. Det er et stykke dansk-norsk samarbejde mellem FDBs og NKIs fabrikker, som således kom til udtryk.

DER BURDE PÅ DIÆT

trolddomsagtige evner i retning af at gøre folk slankere, selv om de spiser alt, hvad de orker. Efter at have konsulteret den højeste lægevidenskabelige sagskundskab erklærer kongresudvalget imidlertid, at det er lutter humbug. Vil man være slankere, gælder kun én sikker vej: *Spis mindre!* Og udvalget gør opmærksom på, at ved ikke forlængst at have skredet ind mod denne branche har USA's handelskommission vanrøgtet sin pligt til at beskytte offentligheden mod falsk og vildledende avertering.

Der er altid særlig grund til opmærksomhed, når reklamen begiver sig ind på områder, som kommer vor sundhed ved.

Spørgsmålet er fuldt så aktuelt herhjemme, som det er i USA, for givetvis spiser også vi gennemgående for meget. 3375 kalorier pr. dag – gennemsnitsdanske fødevarerforbrug – er ikke alene ved at være

europæisk rekord; det er også højere end, hvad der svarer til de slankekurstrængende amerikaneres appetit, og ved en virkelig international sammenligning kan det nævnte tal give helt dårlig samvittighed.

På den anden side er der vist ingen tvivl om, at vi bevæger os mindre end før: Det virkeligt hårde legemlige arbejde bliver både i landbrug, industri og transporterhverv mere og mere mekaniseret, lettelseerne i husmoderens arbejde – som ellers er så prisværdige ud fra andre synspunkter! – giver også mindre bevægelse end før, og medens motorfolket bliver stedse talrigere på cyklistsværmenes bekostning, begynder lægerne med ængstelse at tale om „bilist- og knallertfedmen“. At dette virkelig er et helbredsproblem, kan man få bekræftet f. eks. hos forsikringsselskaberne; i mange lande betragter man rent livsforsikringsmæssigt svære mennesker, som om de var adskil-

lige år ældre – og altså mere risikable at forsikre – end deres dåbsattest umiddelbart fortæller.

De kalorier, som bliver indtaget og ikke forbrugt i udfoldelse af energi, ja de bliver simpelthen hængende på siden, eller hvor det nu kan falde sig. Den enkle sammenhæng har hverken i sin tid heksedoktorernes besværgelser eller nutildags smarte patentmediciner kunnet røkke noget ved. Det er nok troligt, at der endnu tiltrænges en masse sund oplysning på dette punkt. Men „slankhedsannoncerne“ må i almindelighed karakteriseres med helt andre betegnelser, og man kunne nok ønske, at vi her i landet havde et organ svarende til det nævnte amerikanske kongresudvalg, der kunne underkaste de smarte fabrikanters fede ord og løfter en passende afmagringskur.

Værsgo' og sid ned

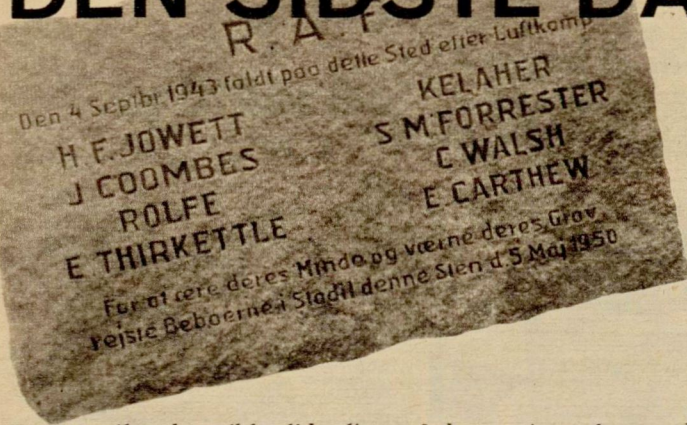
MANGE af *Samvirkens* læsere vil huske den prøvestol, som i fjor dukkede op i deres brugsforening – en sort, matbehandlet armstol, som en dag stod i forretningen med en invitation til medlemmerne om at sætte sig ned og prøve, om det ikke var en rar stol. Det var det. Den kom nemlig fra FDBs møbelafdeling, og folk var så glade for den, at det ligefrem kneb for møbelbutikken at følge med bestillingerne.

I år forfølger møbelafdelingen denne succes. Samtlige brugsforeninger har i den sidste tid fået tilbud om to prøvestole – eller rettere sagt den samme stol i to forskellige træsorter, nemlig sort, matbehandlet bøg og røgfarvet eg. En tredje udgave, der ikke går ud som prøvestol, er i lys bøg. Det er en spisestuestol, tegnet af *Ejvind A. Johansson*, som også havde tegnet prøvestolen i fjor. Den er stærk og elegant, og at man sidder godt i den, vil de fleste jo nu selv kunne forvisse sig om uden stort besvær.

Til stolene er hæftet et eksemplar af FDBs nye møbelkatalog. Som en yderligere hjælp for møbelinteresserede – og hvem er ikke det – har FDBs møbelafdeling planlagt at udsende et kort med træprøver til brugsforeningerne, så man direkte kan se, hvordan en træsort præsenterer sig, inden man bestemmer sig for den ene eller den anden udgave af et møbel.

DEN SIDSTE DÅD

FRA TID til anden pibler lidt olie frem mellem tuerne i den lille mose Fuglkjær enge nord for Ringkøbing fjord. Det er en minde om den dramatiske nat for femten år siden, da et stort britisk fly med våben til de danske frihedskæmpere forsvandt under sivene.

I de små byer langs Jyllands vestkyst, hvor gårdene ligesom trykker sig bag klitrækkerne, og hvor de tyske stillinger rejste sig truende langs stranden, forekom natten den 4. september 1943 særlig mørk. Pludselig blev folk i den lille by Stadil vækket af en ualmindelig kraftig motorlarm, der hurtigt nærmede sig. En stor engelsk bombemaskine kom glidende gennem mørket ned mod byen; den var ramt og kunne øjensynlig ikke klare sig, og det lille bysamfund med 13 sivtækkede

gårde var i overhængende fare. I flere gårde rev man børnene ud af sengene og kastede sig ned under sengene i håb om at undgå udslettelse.

Men pludselig løftede maskinen sig ganske lidt. Som ved en sidste kraftanstrengelse hævede piloten sit fly netop så meget, at han reddede byen. Få sekunder efter opskræmtes hele egnen af et øredøvende brag. I mosen, kun et par hundrede meter fra den yderste gård, stod en kornstak i flammer. Ellers var alt atter stille. Maskinens fører havde gjort sin pligt, før han og hans syv kammerater fandt døden i den vestjydske mose.

Tyskerne fandt intet

Meget hurtigt var beboerne fremme ved ulykkesstedet. De havde kort forinden oplevet, at

en anden engelsk maskine gik ned lige ved diget om deres gamle kirke, og den usømmelige måde, hvorpå de tyske soldater havde behandlet deres døde engelske fjender, havde skabt dyb harme. Nu håbede man at nå først frem og yde hjælp. Men ingen havde hjælp behov. Man fandt kun smådele af vraket; maskinen havde boret sig ned under bevoksningen ved udkanten af mosen, som igen havde lukket sig over den og dens mandskab.

Tyskerne kom snart til stede og jog danskerne bort, men den fortsatte eftersøgning gav intet resultat, og efter en tid tabte de interessen for stedet. Det gjorde stedets befolkning ikke. Næsten før det tyske militær var borte igen, havde beboerne rejst et simpelt trækors med en ubehjælpsomt snittet indskrift: „Minde over allierede flyvere 4/9 1943“. Tyskerne lod det klogeligt stå.

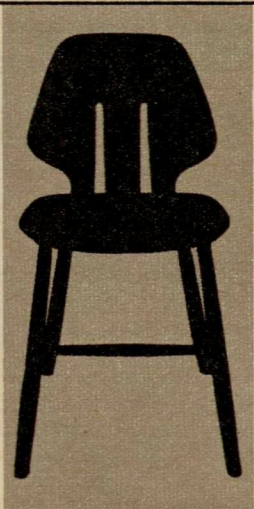
Befrielsen oprandt for Danmark, og tiden gik hastigt videre. Den 5. maj 1950 blev der rundt om i landet rejst mindestene, der for fremtiden skulle markere befrielsen – således også i Stadil, hvor hver enkelt indbygger havde givet sit bidrag til en smuk, firkantet granitsten, der bærer de otte omkomne flyveres navne. Deres familier har fra Canada, England og Australien taget den lange rejse hertil for at besøge „flyvergraven“, som Stadil-boerne siger.

En energisk skrothandler

Men efter de kirkelige reglementer er det jo ikke nogen rigtig grav med indviet jord – og det havde nær fået alvorlige konsekvenser. En jydsk entreprenør, som havde fået den iøvrigt udmærkede idé at bjerge de flyvrage, der var at finde i dansk jord og danske farvande, søgte nemlig i efteråret 1955 myndighederne om tilladelse til også at grave vragelelene i Fuglkjær mose op.

Så snart det rygtedes i sognet, gik man til aktion. Det samlede sogneråd, sognefogden og den lokale politimand tog fat, og snart blev sagen kastebold mellem fire ministerier: statsministeriet, udenrigsministeriet, forsvarsministeriet og kirkeministeriet. Stadil-boerne hævdede naturligvis, at det var deres jord, som ingen andre kunne give lov til at grave i – men alligevel, den nedstyrtede maskine var dog et militært objekt.

Sagen faldt endelig ud til den lokale befolknings tilfredshed, da der blev nedlagt forbud mod at røre den omstridte stump jord. Og Stadil-boerne værnede stadig om stedet, som var det deres egne kære, der lå skjult i den sorte jord. De unge allierede flyvere hviler blandt venner, der aldrig glemmer den mørke krigsnat, da deres by og dens befolkning blev reddet fra udslettelsen af de unge mænd, der vidste, at de selv var på vej ind i døden.

Spørg efter det
nye møbelkatalog i

BRUGSEN

MØBLER

Kataloget er illustreret
i farver med de nyeste
møbeltyper, tegnet af
førende arkitekter

Alborg . Aarhus . Esbjerg . Kolding . København . Odense
HB-MØBELAFDELING, Frederiksborggade 33.
Vesterbrogade 39, ANVA, Vesterbrogade 2.
NORITA Magasinet, Holbæk. BF Magasinet, Rønne.

Stol J 67
Eg, røgfærvet kr. 46
bøg, lys kr. 37
bøg, sort kr. 41

2000 ÅR EFTER

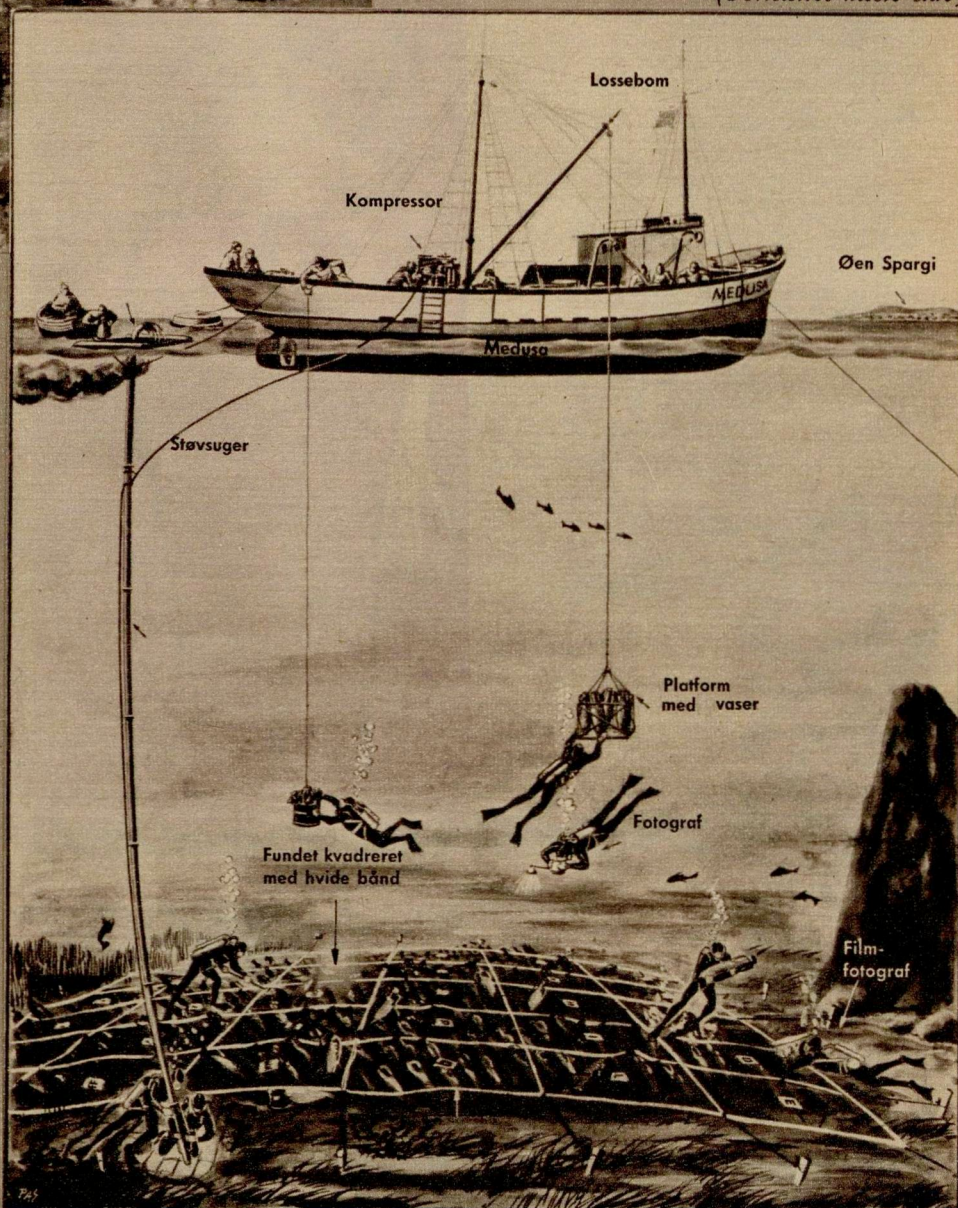
Bjergede vinvaser samles på kajen i den sicilianske havneby Maddalena.

Sådan arbejdes der på havbunden

UDFORSKNINGEN af det over to tusind år gamle romerske lastskib foregik i maj i år på bunden af Bonifaciostrædet mellem Sardinien og Korsika. Som basis havde dykkerne det lille skib Medusa liggende forankret nær øen Spargi, og fra skibet dykkede frømandene ned til fundet. Kun to gange halvanden times dykning om dagen, afbrudt af fire timers hvil, var det muligt at udføre. Strømmen er temmelig stærk på dette sted, og vandet overraskende koldt, hvorfor frømandene måtte benytte dragter af særligt varmeisolerende gummi-stof. Findestedet var med hvide bændler kvadreret i firkanter på en gang en meter. Hver firkant havde sit nummer og genstandene i hver af firkanterne var tilsvarende nummereret. Derfor bliver det muligt at anbringe genstandene i museet i Albenga, sådan som de lå på havets bund. Hertil hjælper også, at firkant for firkant blev fotograferet i fire meters højde over havbunden, og de vigtigste træk i hver af firkanterne blev desuden tegnet op til støtte for arkæologerne. Først da denne kortlægning var udført, begyndte bjergningen af de mange vaser, der fire og fire blev hejset op til moderskibet. For at fjerne sand og mudder omkring findestedet anvendtes en særlig støvsuger, der fik luft fra en kompressor på skibets dæk. Blæksprutter og hummere havde taget bolig i vaserne og forsvarede sig voldsomt, når de skulle sættes ud af deres boliger. Af og til kom delfiner på besøg for at se nærmere på de mærkelige grønne fisk med orangegule striber, der svømmede rundt i havet.

MED KURS mod Marsiglia (Marseilles) på Galliens sydkyst stod et stort lastskib en dag for mere end to tusinde år siden ud fra en romersk havn. Skibet medførte omkring 3000 vinvaser i sin last foruden en mængde keramikvarer, og for at sikre en god rejse, ofrede kaptajn og besætning rigeligt til guden, der havde til huse i det lille tempel foran kaptajnens kahyt. Har guden ikke på hørt bønnerne? Siden så eller hørte ingen noget til skibet. Talte man i Rom ikke om, at onde havguder havde opslugt skib, last og besætning? Med årene gik ulykken af glemme. Romerriget forfaldt, Napoleon steg og faldt, atombomben eksploderede over Hiroshima, og en dag sidste sommer dykkede nogle frømand i farvandene ud for den lillebitte ø Spargi nord for Sardinien i Bonifaciostrædet. På havbunden opdagede de vase ved vase, en formelig mark af vaser. De var klar over, at de havde gjort en usædvanlig arkæologisk opdagelse og rapporterede fundet til de videnskabelige autoriteter.

(Fortsættes næste side)

Nye stoffer til efterårskjolen

170/94 C.

Moderne mønstervævet halvulent kjolestof, 5 smukke farver. Bredde 140 cm. Pr. m 28,95

170/97 C.

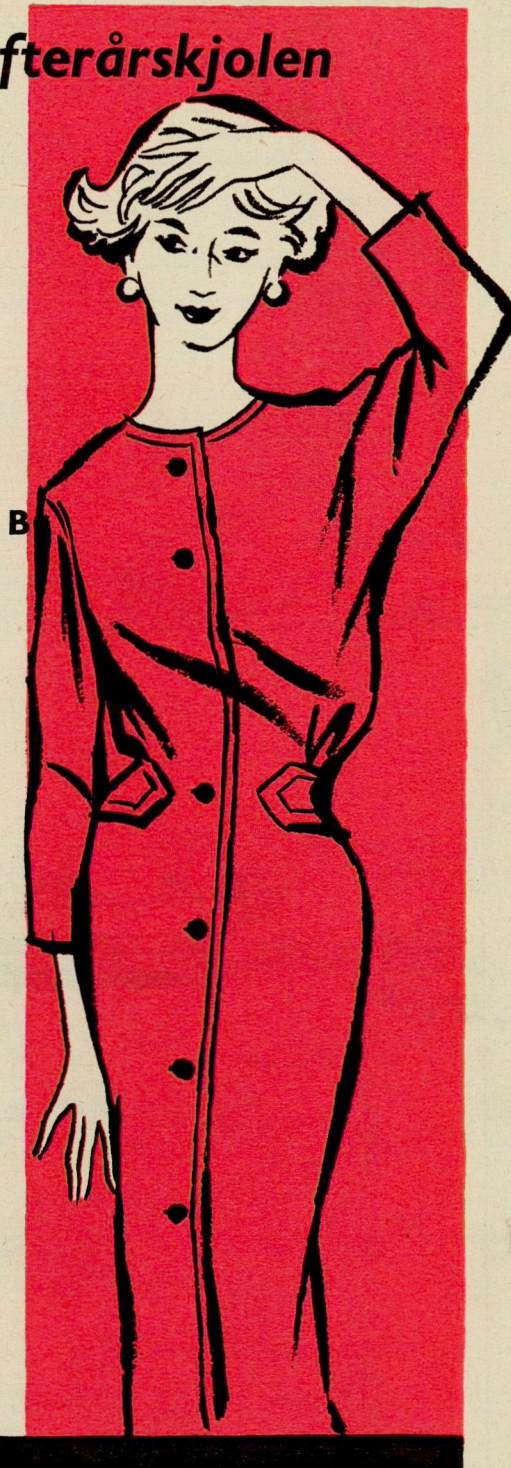
Smukt glatvævet kjolestof, spun rayon, 7 forskellige farver. Bredde 140 cm. Pr. m 9,00

171/82 C.

Halvulent kjolestof, sanfor. 9 klassiske clan-mønstre. Bredde 92 cm. Pr. m 16,50

171/100 C.

Moderne jacquardvævet kjolestof, rayon. 4 forskell. farver. Bredde 130 cm. Pr. m 20,75

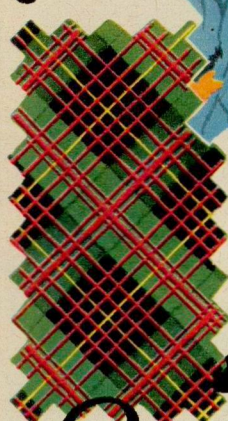
A

D

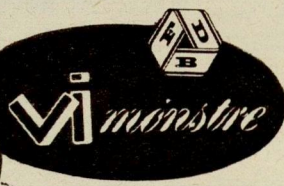
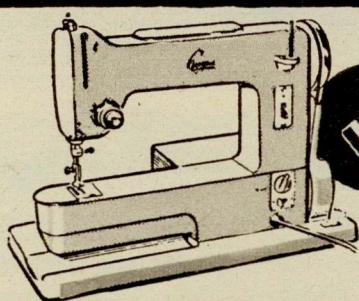

C

Hugin

Løvægtssmaskinen Hugin med den frie arm koster incl. kuffert kr. 585,00

Vi-mønstre 2,75
Vår Mönstertidning 2,75

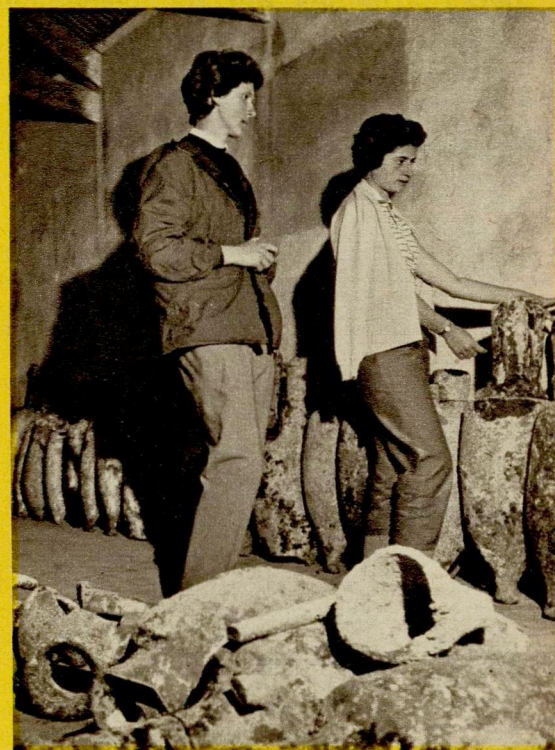
2000 ÅR EFTER

som i maj i år foranledigede en omfattende ekspedition til stedet.

Det blev hurtigt klart, at for første gang stod man over for den fuldstændige last i et romersk skib fra før Kristi tid. På grundlag af vaser, træstumper og keramikvarer, har man kunnet datere skibets afsejling til at være foregået mellem 120 og 100 år før Kristi tid. Hele lasten var uskadt, fordi skibet så at sige havde søgt ly på havbunden, stående lige på kølen. Alene skibets størrelse giver udtryk for romernes magt og kunnen. Det har været 35 meter langt, otte meter bredt og har kunnet laste cirka 200 tons. Til sammenligning tjener, at Columbus' flagskib Santa Maria 1500 år senere kun lastede cirka 150 tons.

Forinden det rige fund af vaser og keramik blev rørt, blev hele findestedet systematisk fotograferet og tegnet. Hvide bånd blev spændt over havbunden på kryds og tværs og optegnede felter, der blev nummereret. Genstandene i felterne nummereredes i samme system – alt med det formål at placere genstandene i samme orden i et museum.

Skibets vinlast havde befundet sig i skønne romerske keramikvaser, de såkaldte amphora'er. I lasten var der også utallige fabriksnye fade, vaser og lignende. Alle disse vaser er mærkede SAB, og man gætter på, at det er de første bogstaver i et navn, på for eksempel en Sabinus, der har haft sin keramikfabrik i Roms nærhed med en stor eksporthandel til de romerske kolonier. I et stykke sølvbelagt rælingskant fandt man indridset et P. Har en Petrus

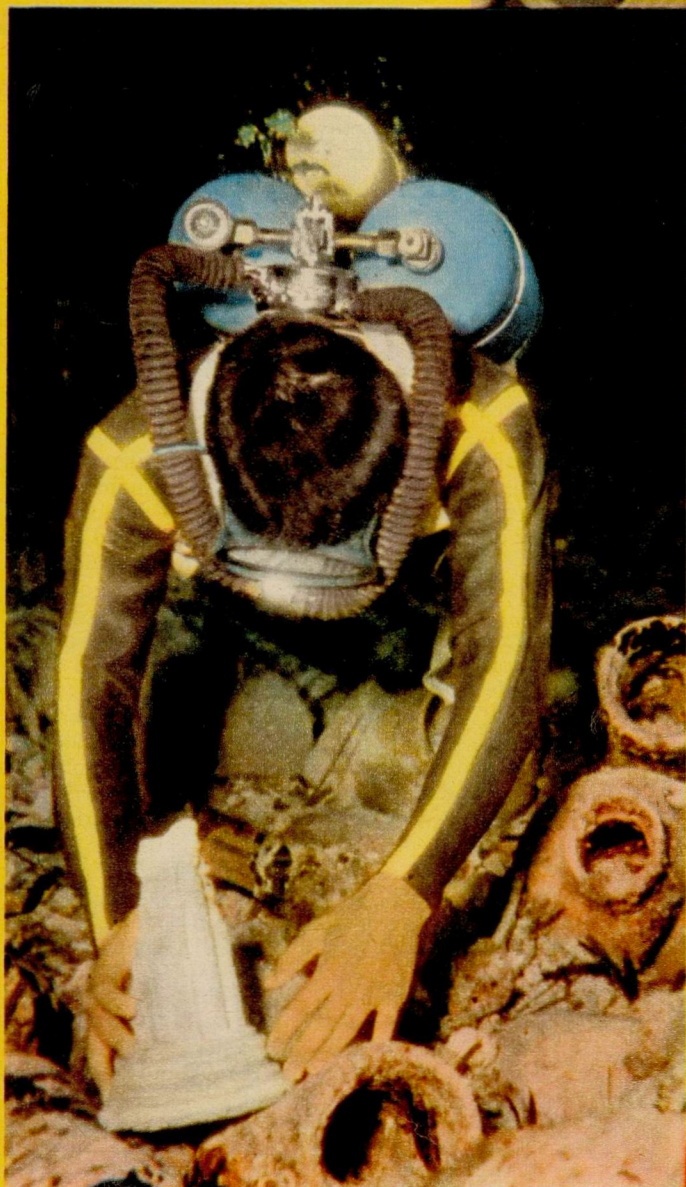
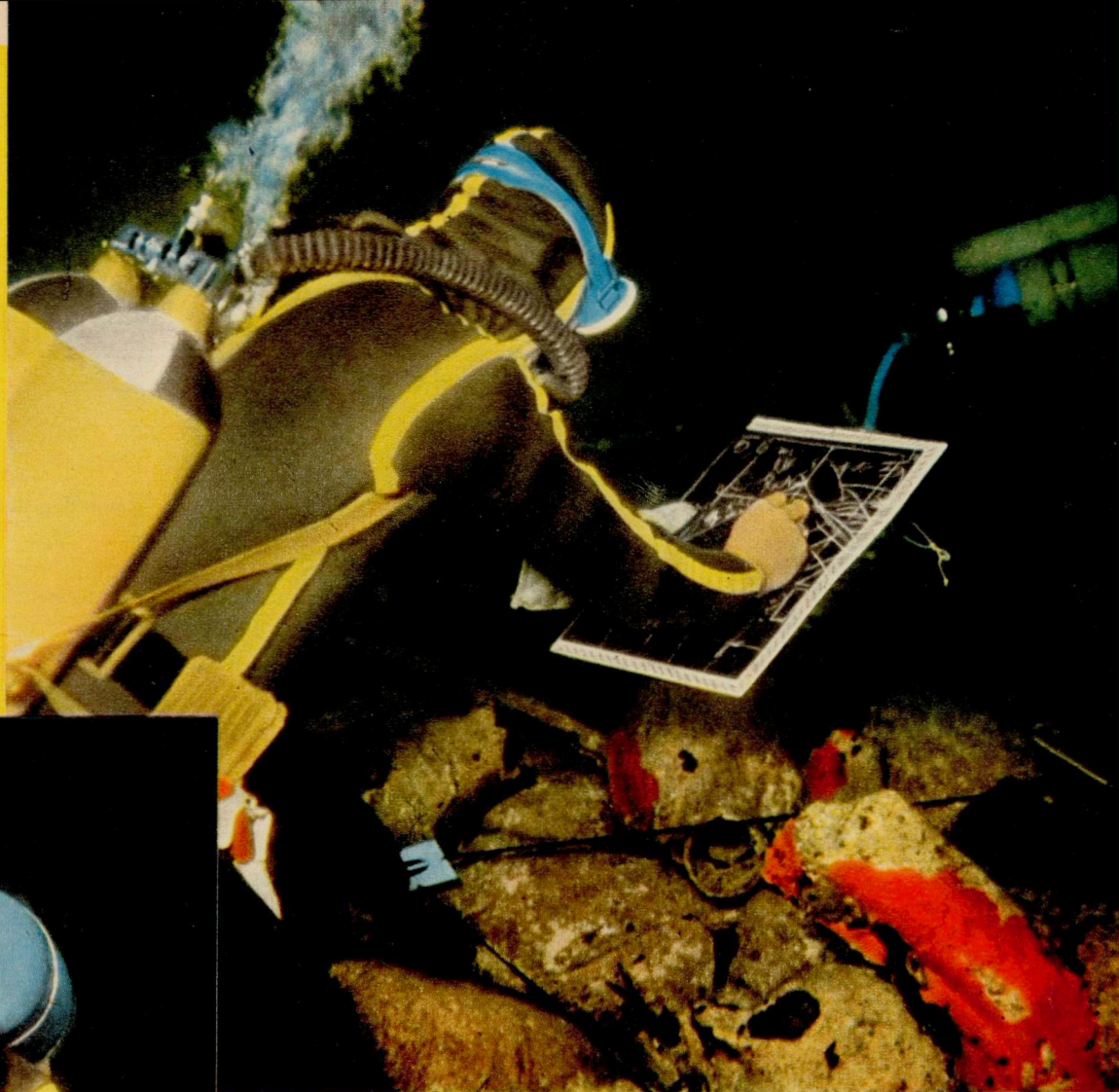
I Maddalenas havn blev alle fundne genstande rensat for sand og mudder. Vaser, der var itu, blev så vidt muligt samlet igen.

- og så får De endda dividende i Brugsen

Undervands-farvefoto af Gianni Ronghi.
Dansk eneret: Samvirke.

i en ledig stund indridset sit for-
bogstav, mens skibet roligt sejlede
ud på dets sidste rejse?

Spargiskibet, som fundet nu be-
tegnes, er det fjerde skib fra før
Kristi tid, der er fundet i Mittel-
havet i de sidste otte år. Spargi-
skibet er så absolut det rigeste fund,
fordi lasten er så lidt forstyrret. Ud-
forskningen blev ledet af arkæolo-
ger fra det romerske marinemuseum
i Albenga, en by på Mittelhavss-
kysten i Genuas nærhed. Her vil
Spargiskibet en dag få sin blivende
plads, og skibet, der for 2000 år si-
den sejlede ud på sin sidste rejse
fra en havn i republikken Rom, er
vendt tilbage til republikken Italien.

Det mest bemærkelsesværdige fund var den ioniske søjle af rød carrara-marmor,
som har båret skibets gudebillede. Frømanden bjerger søjlen på havbunden.

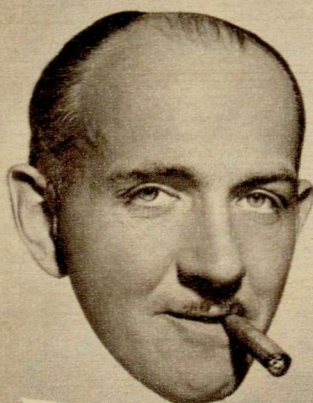

Øverst er en frømand i færd med at optegne genstandene i et af kvadratterne. Her-
over lastes en af platformene. Den kunne tage fire vaser, og der var 3000 at bjerger.

Hvad betyder **HJEMMET**
for hjemmet?

Vi spørger murermester-
familien i St. Magleby

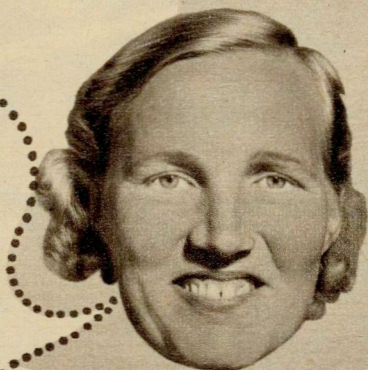

»Videnskabsdøren på klem«
er en glimrende serie —
det er en god og aktuel orien-
tering, som jeg nødig vil
gå glip af...

siger murermester P. Wiese.

»Jeg slapper af med de
spændende romaner og
noveller«

siger murermesterens kone, fru
L. Wiese, og jeg har megen
glæde og nytte af de gode mad-
planer, snitmønstre, strikkeop-
skrifter og kvindestoffet i det
hele taget.

»Hobbysiderne«

siger Paul på 14, der får jeg en masse
gode ideer til ting, jeg selv kan lave.
Og så er der jo tegneserierne...

»Jeg er skør med jazz og film«

siger 18-årige kontorassistent Lisa Wiese,
og jeg er mægtig glad for Hjemmet's
pladenyt og omtaler af de nye film —
og for alt det gode teen-age stof, selv-
følgelig...

Hjemmet

Det farverige ugeblad for HELE familien!

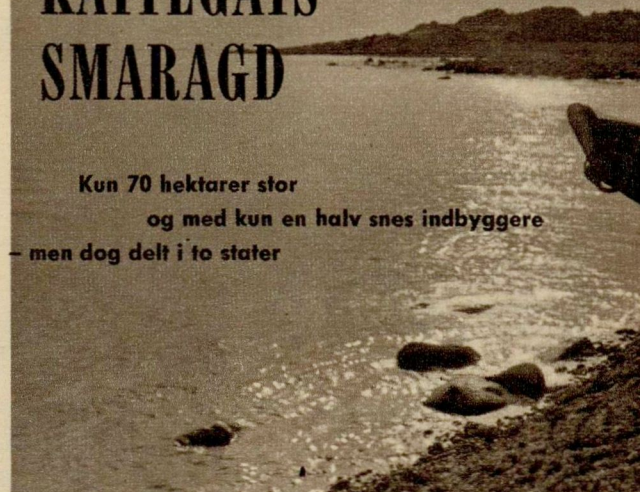
ET BESØG PÅ

KATTEGATS SMARAGD

Kun 70 hektarer stor

og med kun en halv snes indbyggere

— men dog delt i to stater

MANGE HAR fra forbi-
passerende skibe eller fra
Nordsjællands klitter set
Hesselø eller i hvert fald
øens fyr — men kun få har
været der. For her kom-
mer man ikke sådan uden
videre i land.

Med sine ialt kun 70
hektarer er Hesselø fak-
tisk to stater i ét. Fyr- og
vagervæsenet er ejer af en
lilliputstat i øens indre
omgivet af det hvide fyr-
tårn, mens resten og stør-
steparten af øen har været
i privateje siden fyrtår-
nets opførelse i 1841.
Heldigvis er det dog ikke
kommet til stridigheder
mellem indbyggerne i de
to „stater“; i andre isole-
rede øsamfund kan der
ligge drama i luften, hvor
kun en halv snes menne-
sker — med mændene i
stort overtal — skal leve
tæt op og ned ad hinan-
den, dag ud og dag ind.
Men således er det ikke
på Hesselø, hvor f. eks.
mange fyrmestre har
grædt deres modige tårer,
når de efter årelang tjene-
stetid har skullet sige det
endelige farvel.

Der er det ejendomme-
lige ved Hesselø, at de
gravsattes antal langt over-
stiger de levende indbyg-
geres. Mange har her fun-
det et næsten paradisisk,
sidste hvilested — som en
slags godtgørelse for, at
deres navne og herkomst
er aldeles ukendt. Kun to
af de begravede — de ene-
ste, der ligger i indviet

jord — er kendt; den ene
er en sømand fra Bergen,
død i 1880, og ved hans
side ligger en røgter. Det
fortælles, at da øens ejer,
hofjægmester v. Hol-
stein-Rathblou, indførte en
kasuar og to kænguruer
fra Australien til øen,
blev Hesseløgårdens røg-
ter helt perplex, for et så-
dant utyske måtte da være
enten selve mørkets mæje-
stæt eller et forskrække-
ligt genfærd — og han
hængte sig af skræk.

På Hesselø nordrev er
bag et dige af tunge kam-
pesten jordfæstet 20 men-
nesker; men gravstederne,
der er blevet omhyggeligt
undersøgt, ligner ikke no-
gen andre her til lands.
Man har gættet på, at det
kunne være faldne fra
kampen ved Sjællands
Odde for 150 år siden,
eller måske marinesolda-
ter fra de britiske styrker,
eftersom englænderne
holdt øen besat fra 1807
til 1814; men en fore-
spørgsel til admiralitetet i
London har givet nega-
tivt resultat. Umiddelbart
nordøst for fyret ligger
den tredje og største grav-
plads med 70 skeletter,
men heller ikke disse døde
har man kunnet identi-
ficere.

Esæl kaldtes øen her i
middelalderen, og dette
navn fortæller tydeligt om
sælernes værdi for bebo-
erne. Sælfangsten har ur-
gamle rødder her; i en
køkkenmødding fra den

ESSELØ

ældre stenalder har man foruden flintsager og benredskaber fundet henimod 4000 dyreknogler, hvoraf ikke mindre end 99 procent stammer fra gråsælen. I året 1528 fik øens indbyggere pålæg om at sende halvdelen af de fangne sæler til Københavns slot, i hvis mange lamper sæltranet skulle bruges. Og lige til fredningsbestemmelserne for sæler trådte i kraft i 1951,

har øens indbyggere haft en indbringende fortjeneste ved sælfangsten; så sent som i 1942 var en lille sæl sine 100 kroner værd.

I tidligere tider fangedes sælerne ved Jydeknoppen, øens nordlige rev, ved en ikke særlig tiltalende fangstmetode: Man borede huller i revets sten og satte nogle opadvendende kroge deri; når sælerne havde været oppe for at sole sig på stenen og skulle tilbage til deres rette element, hang de fast i de spidse kroge, og dér blev de hængende, indtil man kom og gjorde ende på deres pinsler. Sælerne kommer her stadig; for et par år siden besøgte nordrevet af 400 spættede sæler, og når man vandrer langs kysten, kan man se sælerne stikke deres nudsige, næsten menneskelige hoveder op af vandet.

Men også andet end sæler er blevet jaget herfra. Øens berømteste og mest berygtede ejer var kaperkaptajnen *Robert*. Han købte Hesselø for en slik, da kaperkrigen var forbi, og englænderne drog bort – men Robert kunne ikke forliges med de fredeligere forhold og fortsatte kapergerningen foregen regning og risiko,

blev altså slet og ret sørøver. Beretninger om kaperkaptajnen på Hesselø lever stadig i folkmunde langs Nordsjællands kyst.

Øens indbyggere føler sig hjemme her – men alligevel! Hesseløs ældste beboer, bestyrer *Johannes Thomsen* fra Hesselgården, der er øens eneste landbrugsejendom, siger på sit brede jydsk: „Man skal jo føle, det er ens egen ø. Det kan være skrap nok om vinteren, men jeg har da aldrig været ked af det i de ni år herude. Det var dog sikkert ikke et paradys, om man skulle blive her evigt“.

Men den besøgendes første indtryk er dog, at

dertil er den for tør og stenet. Nogle småmoser og lidt eng findes, men af trævirket slet intet, kun en del hyld og nogle frugttræer i fyrets have.“

Men i vore dage er det et helt andet billede, Hesselø tegner, med den store og dejlige park og med Nordskoven, hvor nåletræer og andre vækster fra Europas nordligste skovegne og fra Middelhavslandene vokser side om side. Det er altsammen Holstein-Rathlous værk; efter at han i 1899 havde købt øen, kastede han sig med stor iver over dens plante- og dyreliv, som han supplerede med bl. a. store, røde, italienske skovmyrer, vinbjergsnegle fra Frankrig og

ler og køller ligger spredt. I oldtiden eksporteredes ligefrem flintværktøj og våben fra Esæl til bopladserne langs Isefjorden; det sætter dog øens betydning i et vist perspektiv.

En sø åbenbarer sig midt i parkens dejlighed; der er vel ikke meget vand i den, men klokkefrøerne trives her og lader deres røst lyde mod aften. Og dér står et par hvalben rejst som en æresport, vel for den gamle hofjægmester, og nu som et minde om hans virke.

„Villaen“, der husede Holstein-Rathlou i de mange år han var Hesseløs ukronede konge og vært for blandt andre Knud Rasmussen og Peter Freuchen, falder naturligt

Hesselø er noget af et naturparadis, næsten som en uberørt sydhavsø. Der er noget ganske særligt over denne grønne knold på Kattegats blå ager, noget ubestemmeligt der lige som magtstjæler ens opmærksomhed første gang man vandrer rundt herude. Også alle de andre medlemmer af de danske øers store søskendeflok er vel besøg værd, men kun få af dem kan trænge ind i sindet på samme måde som Hesselø gør det. Her føler man, som ikke ret mange andre steder, en nær samhørighed med naturens verden – og det er dette, som ligger bag Hesseløboernes lovprisning af deres øparadis, og som binder dem til øen.

Just noget naturparadis har det ikke altid været. Trøstesløs er således en beskrivelse af øen fra 1905, hvori det hedder: „Jorden er ikke frugtbar,

klokkefrøer, foruden de før omtalte australske dyr, som ikke kunne trives her.

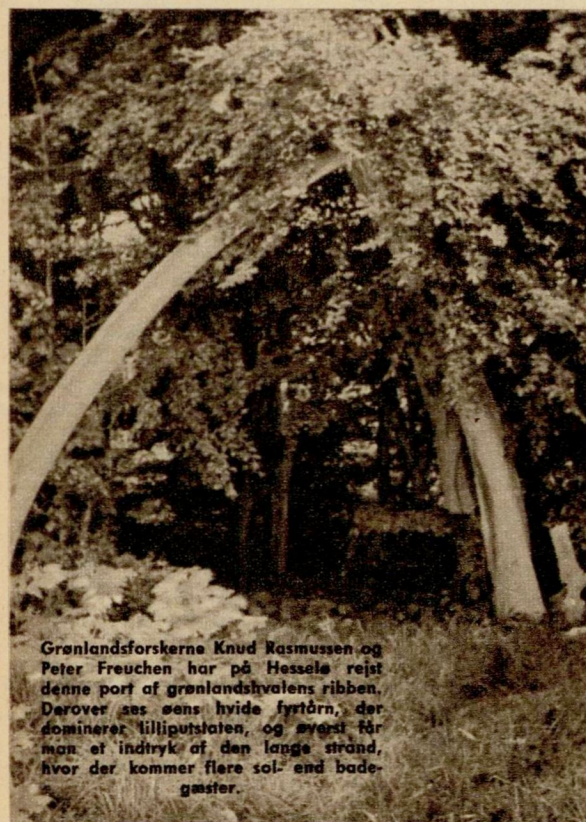
Parken er en sand botanisk have med alverdens vækster, der gror vildt, ægte kastanier, morbærtræer, alle vore kendte løvtræer, og mellem dem buske og slyngplanter i en forunderlig forvirring. Ingen gartner passer dem mere. Alt får frit spil og lov at udfolde sig, som det vil og kan, og heri ligger Hesseløs specielle charme. Det er som en vandring gennem en eventyrhave, en tornerosekov, hvor utallige fuglearter fra skov, strand og hav har sat hinanden stævne, og hvor harer, fasaner og agerhøns undrenede, men frygtløse betragter mennesket.

Et sted kommer man på sin vandring til en køkkenmødding, hvor tusinder af halvfærdige eller ituslæde spydspidser, ki-

ind i parkens romantiske og idylliske skønhedsverden. Den blev opført af arkitekten Martin Nyrop, hvis navn er knyttet til Københavns rådhus; i dens storstue hænger et kajakstel, som de to berømte grønlandsfarere har bygget af drivtømmer, de har opfisket ved stranden nedenfor. Nu benyttes huset som sommerbolig for funktionærerne fra en stor københavnsk virksomhed.

En nåleskov, hvor der aldrig kommer et menneske, en eventyrpark levende af fugle og dyr, og en strandbred øen rundt, hvor man altid kan finde læ og kun forstyrres af søfugle og nysgerrige sæler – man tryllebindes, så det er vanskeligt at rive sig løs, når postbåden „Tunny“ giver signal. Den skal tilbage til Hundested på den ugentlige postsejls, og vi må tage afsked.

B. ROSENKILDE NIELSEN.

Grønlandsforskerne Knud Rasmussen og Peter Freuchen har på Hesselø rejst denne port af grønlandshvalens ribben. Derover ses øens hvide fyrstørn, der dominerer lilliputstater, og øverst får man et indtryk af den lange strand, hvor der kommer flere sol- end bade-gæster.

Kvalitet og slidstyrke

for
meget
mere
end
prisen

Trusser i fin-rib 7,65

benklæder m. kvartben 9,35

Fin-rib trøje

med kvartærmer..... 10,65

- uden ærmer..... 7,65

Stafet

- et kvalitetsprodukt fra

PÅ OPDAGELSE

Hvor mange vitaminer skal der i margarinen og hvor meget fluor i drikkevandet? Hvor let skal det være at få en bajer? Hvor svært må det være at komme i teatret? Hvordan skal man hjælpe højskolen? Hvordan kan man bremse ungdomskriminaliteten? Hvordan fører man Danmark mest smertefrit ind i atomtiden? Hvordan løser man hjerte-vildt-problemerne i Jylland? Hvor skal sygekassegrænsen ligge? Og hvor grænsen for søterritoriet? ... Alle disse spørgsmål er for tiden til behandling i hver sin kommission samtidig med hundredvis af andre problemer, hvoraf mange griber direkte ind i enhver borgers hverdagsliv. Hvor mange kommissioner har vi? Hvor dyre er de? Hvor længe sidder de? Artiklen her giver svaret.

*„Engang det kom i Fandens sind,
at intet skulle ske,
i verden da han satte ind
den første komité.“*

SELV i de tider, da man skrev „comité“ i stedet for kommission, skabte det åbenbart en vis skepsis, når en sag blev henvist til denne behandlingsform, og nogle er vel stadig tilbøjelige til at betragte enhver kommission som en *begravelseskommission*...

Det er ikke helt retfærdigt. Mange kommissioner har arbejdet både energisk og dygtigt. Men ganske uden reel baggrund er rimet nu ikke. I den danske rigsdags 100 års-jubilæumsværk erklærer fhv. justitsminister K. K. Steincke således om skattelovskommissionen af 1937, at den „har været til stor velsignelse, idet dens tilstedeværelse har tilladt de forskellige regeringer at afvise forskellige opgaver, der trængte til løsning, under henvisning til den siddende skattelovskommission, og da denne stadig sidder, synes der at være håb også for de kommende regeringer, der måske heller ikke ved, hvad de selv vil.“

Selv ud fra Steinckes betragtning tegner fremtiden sig heller ikke i dag uden håb, skønt den nævnte kommission har afsluttet sin tilværelse. Der eksisterer nemlig for tiden adskilligt over 300 „kommissioner, nævn og kommissionslignende udvalg“ nedsat af de danske ministerier. I 1956 var det nøjagtige tal 307, og tilgangen i løbet af de sidste år har antagelig været noget større end afgang. I denne beregning er *ikke* medtaget de udvalg og nævn, folketinget nedsætter som led i tingets arbejde. Det ville blive et hundrede stykker ekstra.

Det er en meget broget samling arbejdsopgaver, man forsøger løst på denne måde. En kommission kan have så uhyre omfattende funktioner som atomenergi-kommissionen, men den kan også i al stilfærdighed sysle med „det store og det lille rigsvåbens“ rette anvendelse. Opgaven kan have at gøre med noget, der er de fleste lige så fjernt som „den kontinentale sokkel“ (spørgsmålet om ejendoms- og dispositionsretten over havbunden ud for et fastland), men den kan også være af dem, der griber ind i de fleste familiers liv som f. eks. sygekassevæsenets omorganisering. Det er ofte tilfældigt, om en kommission kommer til at *bedde* noget med kommission, eller den kaldes et udvalg eller et nævn. En anden opdeling i to hovedgrupper er mere naturlig. Den ene omfatter de kommissioner, som efter deres opgave er permanente institutioner – f. eks. en slags tilsynsråd overfor et bestemt administrativt område. Den anden hovedgruppe er de midlertidige kommissioner. De har oftest det hverv at udarbejde forslag til en ny lov eller en administrativ reform. Omkring to tredjedele af de 307 falder i den sidste gruppe. En art helt for sig er de „parlamentariske kommissioner“. Det er en meget fin og sjælden slags, hvis nedsættelse har direkte hjemmel i grundloven og som har det fortrin for andre, at man har pligt til at møde for en parlamentarisk kommission, hvis man bliver indkaldt af den. Noget tvangsmiddel har kommissionen dog ikke, hvis den indkaldte nægter at komme.

Indtil den 2. verdenskrig havde der ialt kun været nedsat 4 parlamentariske kommissioner, en i 1871 om Vællø og Vemmetofte Stiftelserne, en i 1885 om nogle

KOMMISSIONSJUNGLEN

kirke-økonomiske spørgsmål, en i 1900 om skatte-
lovgivningen og en i 1918 om en strid mellem statsminister
Zahle og amtmand Rytter på Færøerne. Nr. 5 nedsattes
i 1945 for at beskæftige sig med forhold vedrørende
den tyske besættelse. Den og de efterfølgende med
samme opgave er utvivlsomt de mest produktive kom-
missioner, Danmark har haft. Deres beretninger med
bilag fylder cirka 14.000 sider i stort format. Hvis man
kan læse en side pr. 3 minutter, vil man med en 8
timers arbejdsdag være godt 3 måneder om at komme
gennem værket.

Både i oldtidens perser-rige og antikkens Rom an-
vendte man kommissioner og fra enevælde-perioden i
Danmark har man som eksempel „den store landbo-
kommission“, som bl. a. udarbejdede forslaget om
stavnshåndens ophævelse. Først fra systemskiftets dage i
1901 begynder kommissionernes antal dog rigtigt at
vokse.

Den talmæssige vækst hænger sammen med, at der
gives flere og flere love, og at de omhandler mere og
mere komplicerede forhold. Fordelen ved kommissions-
formen er jo netop, at man her kan få et indviklet
spørgsmål belyst fra mange sider. Ofte gør ønsket herom
det også svært at begrænse kommissionens størrelse. Det
kan meget let ligge sådan, at 3-4 ministerier, 4-5 po-
litiske partier og en halv snes større organisationer ikke
er til at komme uden om, når kommissionsmedlemmerne
skal udpeges.

Man har nedsat kommissioner med 3 medlemmer,
mens til gengæld Grønlandskommissionen af 1949 med
sine underkommissioner talte adskilligt over 100 med-
lemmer, men det normale er, at en kommission af nogen-
lunde vigtighed har mellem 15 og 25 medlemmer.

Svagheden ved, at en kommission svulmer for stærkt
op, er bl. a., at det bliver svært at få samlet medlem-
merne, der oftest er personer i chefstillinger med mange
andre ting at tage vare på. Noget særsyn er det da heller
ikke, at en kommission nøjes med et par møder pr. år –
en sindighed, som ikke altid hilses med lige stor beklag-
else. Om den kommission vedrørende forholdet mellem
stat og kirke, som blev nedsat i 1925 og sad til 1940
har en af de daværende ministre erklæret, at „det netop
var regeringens ønske i 1925, at kommissionen endelig
ikke skulle blive for hurtig færdig, hvilket formåls op-
nåelse man håbede at kunne nå ved bl. a. at gøre mini-
steren selv til medlem...“

Hvis det er meningen med en kommission, kan fyrste-
lige personer også være effektive. Engang i 70'erne var
kronprinsen (den nuværende konges bedstefar) for-
mand for en kommission om forsvarrets ordning. Den
endte resultatløst.

Gennemsnitslevealderen for en midlertidig kommis-
sion ligger omkring 5-6 år. Hastighedsrekorden, som
kun tangeres med menneskealdres mellemrum, blev sat
af den første teaterkommission i 1851. Den afgav be-
tænkning med lovforslag og det hele samme år, den
nedsattes. Ihvertfald i dette specielle tilfælde havde et
så voldsomt tempo nu ikke været nødvendigt. En lov-
givning baseret på kommissionens forslag blev nemlig
først gennemført i 1903.

Bortset fra rene undtagelser som formandsposten i
atomenergi-kommissionen er kommissionsarbejdet ikke
særlig vellønnet. I en del tilfælde får medlemmerne slet
intet honorar, men det almindelige er 10 kr. pr. møde,
rejseudgifter betalt og eventuelt en „godtgørelse for
fraværelse fra hjemmet“.

Honoraret til den eller de tjenestemænd, der fun-
gerer som sekretærer uden at være medlemmer af kom-
missionen, er gerne et beskedent beløb på nogle få hun-
drede kroner en gang for alle – og der må tit gives lang
credit. For et par år siden meddelte et udvalg ang. en
begrænsning af statens arkivsager, at det ville yde sin
sekretær et passende vederlag, når udvalgsarbejdet var
færdigt. Det havde da stået på i godt 24 år.

Kvalitet og slidstyrke

for meget
mere end
prisen!

24⁵⁰

Slidmand

19⁵⁰

NJAL

- et kvalitetsprodukt fra

VESTJYLLANDS HOVEDSTAD FÅR SIT MODERNE STORMAGASIN

PÅ DET hjørne, fotografiet viser, rejser FDB i løbet af det næste par år et nyt moderne varehus. Stedet er et af de mest centrale i Esbjergs forretningskvarter med facade dels mod torvet, dels mod byens „strøg“, Kongensgade, som ses til højre i billedet.

Det bliver efter provinsforhold en meget stor forretning. FDB har købt Centralhotellet (selve hjørneejendommen) og desuden de to næstfølgende ejendomme i Kongensgade (nr. 25 og 27), som i øjeblikket begge optages af Kontant-Jørgensens manufakturforretning, en af byens største i sin branche. De tre ejendommers samlede facadelængde er 90 meter (deraf 40 mod torvet), mens til sammenligning det nye stormagasin ANVA i København har

en facadelængde på 120 meter.

Centralhotellet, som FDB har givet 1,4 mill. kr. for, vil helt forsvinde. Overtagelsen sker 1. april 1959, og til den tid håber man også at have de nødvendige formaliteter i orden, så nedrivningen kan begynde. Opførelsen af den nye varehusbygning, som bliver en betonkonstruktion i tre etager, ventes derefter at ville tage ca. 2 år.

Kontant-Jørgensens ejendomme, som har kostet 700.000 kr., skifter ejer til nytår. EOB overtager da varelageret i forretningen, flytter en del af sine egne varer (manufaktur m.m.) derhen fra EOB-forretningen i Skolegade og fortsætter med forretninger i såvel Kongensgade som Skolegade (det sidste sted bl. a.

møbler og sko), indtil den nye varehusbygning er klar. Ejendommen Kongensgade 25 vil da undergå en ombygning, således at både dens stueetage og 1. sal indtages i varehuset med direkte forbindelse i begge etager.

Varehusets samlede salgsareal bliver derved på 2200 kvadratmeter – d.v.s. ca. en halv tønde land. Efter den foreløbige plan placeres de fleste af konfektionsafdelingerne på 1. sal, mens de mange andre varegrupper, som hører til i et moderne varehus, samles i stueetagen. På 1. sal indrettes også et cafeteria, baseret på selvbetjening.

Der er ingen tvivl om, at det nye varehus vil være med til at hævede Esbjergs stilling som en livlig og driftig handelsby, og at

det for byens forbrugere, hvad enten de er brugsforeningmedlemmer eller ej, vil være en fordel at få indkøbsmulighederne i byens centrum forøget med en forretning af denne art.

Hele forretningen som udstillingsvindue

Det nye varehus i Esbjergs centrum føjer endnu et betydeligt projekt til de mange anseelige opgaver, FDBs arkitektafdeling under chefarkitekt M. K. Michaelsens ledelse har i arbejde eller har fuldført i disse år. Ledende arkitekt ved Esbjerg-byggeriet bliver O. E. Kjer, som sidst høstede så megen anerkendelse for sin løsning af den vanskelige opgave at omdanne National Scala's særprægede bygning til stormagasinet

Tre Brugs-bygninger ligger omtrent side om side i Skåde ved Århus. Sådan at forstå, at de to ældste er forhenværende, mens den tredje fornylig er taget i brug. De tre bygninger illustrerer levende den udvikling, der har fundet sted i løbet af en god menne-skealder.

1 I denne bygning startede Skåde Brugsforening 1872 – kun seks år efter landets første i Thisted. Skåde lå dengang i det købstad-læbælte, hvor købmandsforretninger ikke måtte være, men en Brugs kunne myndighederne ikke forbyde, og den fik da også hurtig stor handel.

2 I 1885 måtte en ny bygning til. Det er denne, der ses ovenfor. Her voksede den unge Brugs sig stor og havde til huse indtil i sommer, da en ny butik, bygget sammen med en tidligere mølle, blev taget i brug. Bygning nummer to er nu bilværksted og servicestation.

ANVA. Allerede inden der var slået een streg til den første skitse af Esbjerg-varehuset, erklærede en af byens aviser, at det ville blive Europas mest moderne.

Det er efter byggemyndighedernes ønske, at den nye bygning bliver på tre etager. Varehuset vil kun komme til at beslaglægge stuen og 1. sal. Højere får man ikke let kunderne til at gå, når man ikke har rullende trapper. Den øverste etage vil derfor blive indrettet som kontorer.

Mod torvet og Kongensgade vil nybygningens facade blive præget af glas. I stueetagen gennemføres formodentlig princippet med åbne vinduer — d. v. s. udstillingsvinduer, gennem hvilke man ser uhindret ind i hele det store butikslokale. Hele forretningen bliver altså faktisk udstillingsvindue. Et frit kig ind er den bedste reklame.

Denne glasfacade vil om dagen give kunderne kontakt med livet udenfor på gaden, og om aftenen vil jo allerede lyset fra denne næsten ubrudte række af vinduer i en længde af 70—80 meter og i 2 etagers højde gøre forretningen til et festligt og iøjnefaldende punkt på Esbjerg-strøget.

NU KOMMER SAMVIRKE. Det er mange hundrede tusinde eksemplarer af Samvirke, postvæsenet to gange om måneden må bringe ud. Det kvindelige postbud på billedet her slipper imidlertid i denne københavnske ejendom let fra opgaven, idet der ved gadedøren er en postboks for hver enkelt lejer. Så slipper postbudet for turen helt op til 5. sal.

3 Den nye butik er på 130 kvadratmeter og har utraditionelle linier. Der er tildels selvbetjening og naturligvis alle de indretninger, vor tid kræver. I den fordums mølle er lager. Udover denne butik har Brugsen en filial i Saralyst, og ialt omsattes sidste år 1,4 mill. kr.

vælg FLYING FOX

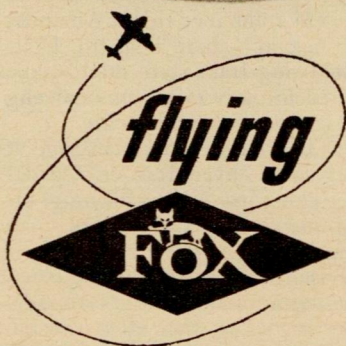
så får De den helt rigtige børnesko ...!

FLYING FOX, med 3 måneders slidgaranti, har den helt rigtige form med bredt tåparti, der sikrer en sund udvikling af barnets fod.

FLYING FOX er af kraftigt box med Greyhound bambisåler og koster

str. 22-24	24.50
25-27	28.50
28-30	31.50
31-33	34.50

Fås i FOX-Magasinerne, Stilmand og Anva

ALT FOR MEGET VAND

Fra sin rejse til Det nære Østen giver redaktør Eggert Nielsen et indtryk af, hvordan det moderne Iraks problemer nøje er forbundet med den samme kamp mod flodvandets luner, som også var de gamle sumeriske og babyloniske kulturrigere, og viser, hvorfor Nassers propaganda havde et let bytte i den fattige og primitive befolkning, og hvorfor Iraks regering – trods de bedste kort på hånden – måtte bukke under i et kapløb med tiden.

EN FOLKESTAMME HELT FOR SIG er kurderne i det nordlige og østlige Irak, krigeriske og aggressive folk, som beboer bjergene og det regnrige prærieland omkring Mosul. Her ses en kurderfamilie i opbrud fra en lejr.

DE MORD på konge, kronprins og premierminister, som i nogle hektiske timer afgjorde Iraks skæbne, og satte verdensfreden på spil, var et af den slags skæbnens puslespil, som man har ondt ved at forstå, hvis man ikke kender orientalerens mentalitet.

Penge var der nok af i landet, efter at Irak i 1952 havde opnået en ny kontrakt med olieselskaberne, som gav landet halvdelen af olieindtægterne. Der var lagt planer til anvendelse af disse indtægter, så de i løbet af få år ville give Irak mellemøstens højeste levestandard. Endvidere har Irak fordelene af de mest oplagte naturskabte muligheder for at realisere disse planer. Og så vidt det fremgår af autentiske ud-

sagn, var der så nøje kontrol med pengenes anvendelse, at hver eneste øres udgift kunne efterspores.

Alligevel kom alle disse bestræbelser til kort i et kapløb med tiden. Alt andet var der nok af – bare ikke tid. Utålmodighed slog Iraks styre ihjel – ikke mangel på initiativ eller sammenhæng i, hvad konge og regering ville.

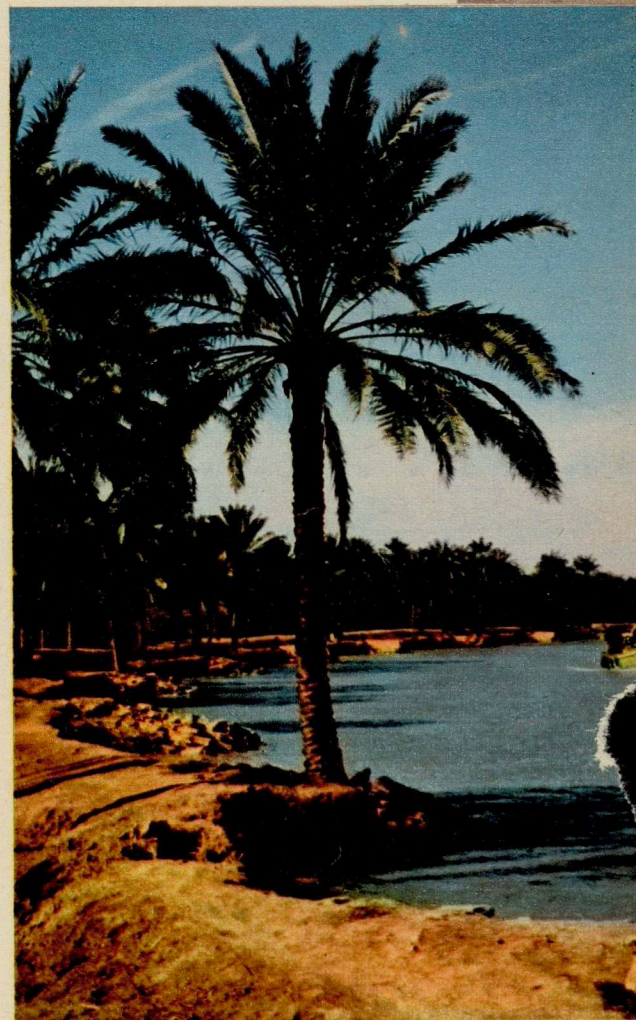
For at begribe det, må man søge at sætte sig ind i, hvad Irak er. Og det er noget vidt forskelligt, afhængigt af, hvorfra man ser det. Kommer man f. eks. ind fra nord, så vil man finde et ganske vist uudviklet og underbefolket, men næsten normalt landbrugsområde, hvor det regner og sneer efter årstiden som i Europa, og hvor kornmarker

strækker sig milevidt uden afbrydelse som en vældig prærie – assyrernes gamle land.

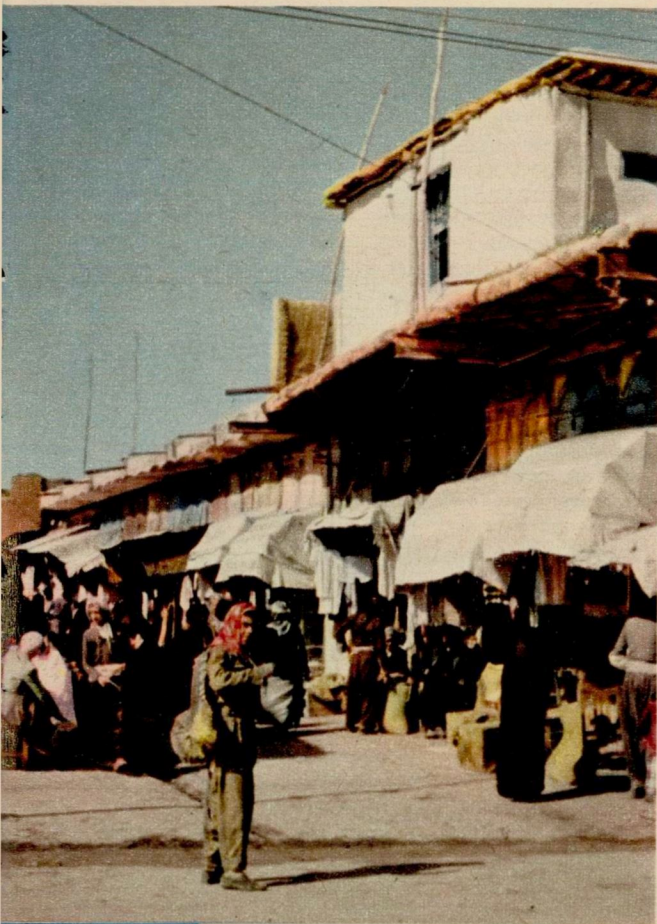
Fra øst kommer man ind over en bjergkæde med evig sne (på grænsen til Persien), som er et udtømmeligt vandforråd for Tigrisfloden. Vestfra kører man gennem ørken, ørken, ørken, lige til vestre bredside af Iraks anden store flod Eufkrat, og sydfra møder man det umådelige sump- og marskland, som de to floders delta har bygget op, og som fra den persiske havbugt skærer sig dybt op i landet.

Det sidste er så afgjort det interessanteste, thi Iraks største problem i modsætning til de andre araberstaters permanente mangel på vand er, at det plages af alt for meget vand, og derfor vælger vi den vej ind i Irak, som giver os det bedste indtryk heraf. For at vi ikke skal få våde fødder, flyver vi. En flyvetur ind over deltaet er en anskuelsesundervisning i, hvordan naturen gav liv til en verdenskultur – ja til al kulturs begyndelse: sumer-folkets kultur.

Alt det land, man ser under sig, er ført ned ad floderne fra bjergene i nord og øst, og har århundreder efter århundreder rykket grænsen for det faste land kilometerlangt mod syd. Yderst det sidst tilkomne: store, brune skorpeagtige flader og banker, gen-

DADEL PALMERNE STAR I TÆTTE STRIBER langs Eufrats og Tigris løb bredderne, som ofte må bygges meterhøjt over det omliggende land. Ingeniør har bygget store dæmningsanlæg for at beskytte de store byer mod oversvømmelser fra floderne. Ovenstående typiske scenari er fra en af Eufrats bredder.

SA GAMMEL SOM AL HISTORIES BEGYNDELSE siges Erbil i det nordlige Irak at være, en by, som endnu troner højt til vejrs på et taffelbjergs flade top og på grund af sin fæstningsagtige beliggenhed holdt stand årtusinder efter at andre assyriske byer gik til grunde. Gadelivet i nutidens Erbil er et morsomt islæt i prærielandets monotoni rundt om byen.

nemskåret af vandårer, der i fugleperspektiv tegner sig livagtig som et pulsåresystem – helt ud i de fineste forgreninger.

To sorte parallelle streger kommer til syne, palmerækkerne langs Shatt-el-Arab – de to floders fælles udløb. De vider sig ud og bliver til en skov, vi befinder os over det sted i verden, der producerer de fleste og de bedste dadler, og et øjeblik efter stryger vi ned over Basra. Nærorientens Venedig: kanaler, skibe, havne, gader, moskeer, paladser på samleband, hele Østerland i et uforglemmeligt nu.

Nord for Basra skilles Shatt-el-Arab i de to stamfloders strømme – et ben til hver side – og vi flyver i mellemflodlandet. Vandflader så store som et hav, papyrus og siv, grønne områder dukker frem hist og her, fladvandsøer, skiftevis under og oven vande. Helt uforståeligt, hvordan folk kommer herud og bosætter sig, helt isoleret fra omverdenen, kæmpende med alle sumpens farer og luner, aldrig i fred for oversvømmelser.

Men netop som sumpens arabere nu lever deres liv, begyndte de første tiders bofaste samfund for en halv snes

tusind år siden, blot højere oppe i landet, hvor der nu er helt fast land. Bibelens paradys kan lokaliseres som et sted eller en strækning langs Eufkrat, der sandsynligvis har været særlig begunstiget som boplads fra naturens hånd, men sikkert langt fra så overdådigt, som vi forestiller os paradiset. Efterhånden som disse folk lærte sig at beherske og udnytte flod- og sumpvandets stigninger og fald ved hjælp af kanaler, grøfter og bassin'er brønde og vandsnegle, opstod et kultursamfund, næppe meget ringere end vore forfædres så langt op som til den tid, da de store tekniske reformer satte ind.

Ur i Kaldæa, Abrahams hjemstavn, var knudepunkt i denne pionerkultur. Nu ligger Urs ruiner omgivet af ørken på alle sider, 250 kilometer fra den persiske golf, men engang har den været havneby ved golfen, og den har ligget tæt op til Eufrats leje, som i mellemtiden har flyttet sig en snes kilometer mod øst. De arkæologiske fund giver monumentale vidnesbyrd om de naturkræfter, som har været på spil – og stadig er det.

Syndfloden, som den beskrives i bibelen, er en autentisk lokal oversvømmelseskatastrofe, som man har fundet afgørende beviser for i de nederste lag af Urs undergrund. Den skildres som en vandflod, der omspændte hele verden, fordi landet mellem de to floder – Mesopotamien – var hele verden for

disse folk, men at den har været af ganske usædvanlige dimensioner og har revet alt med sig, er åbenbart.

Sådan har vandmasserne fra Eufkrat og Tigris samtidig med de tværgående strømme oppe fra de persiske randbjerge væltet sig ned over dette land, omformet og udvidet det, og siden Urs dage for 3-4000 år siden forsynet hele nordspidsen af den persiske golf med en mægtig prop på størrelse med Jylland før genforeningen – det område som nu Basra og længere ude Abadan hviler på.

Kendskabet hertil må man holde fast på, når man vil danne sig et billede af det moderne Iraks situation, nemlig at dette rige og naturbegunstigede land, indtil de allersidste år stod aldeles hjælpeløst overfor naturkræfterne, og længe befandt sig på et så primitivt stadium, at det i udvikling stod langt under Mellemøstens andre arabiske lande. Store reformer er iværksat siden 1955, men deres virkninger har hidtil kun sparsomt vist deres spor i det praktiske liv. Når man rejser omkring i Irak, forbavses man over, hvor tilbagestående og fattigt alting ser ud i sammenligning med araberlande, som naturen er meget karrigere overfor: Syrien, Jordan, Ægypten, ja selv Libanon.

Jeg fik et chokerende indtryk deraf, da jeg fra det forholdsvis mondæne Bagdhads storby-verden pludselig omflyttedes til en afkrog af landet. Jeg

SIV ER DER NOK AF i det sydlige Iraks sumpegne, og derfor fryder man sig over de dekorative sivhytter på disse kanter til afveksling fra de deprimerende lerklinede rottehuler, som folk ellers bor i.

har sjældent følt mig så ensom og forladt, som da jeg en nat ved 3-tiden stod af toget ved Ur station, 2 km fra en af verdens største seværdigheder og samtidig et vigtigt jernbaneknudepunkt. Men der fandtes absolut intet af, hvad man venten sig af et sådant sted. Intet andet end råben og skrig af mange mennesker i mørket omkring een. Langt fremme brændte et ensomt lys søvnigt over en uanselig baraklignende bygning, som viste sig at være stationsbygningen. Men der var hverken ventesal eller blot de mest elementære fornødenheder til de mange mennesker, som skulle skifte her. I min nød henvendte jeg mig til stationspersonalet, stratenrøvere at se til, men flinke folk, som kun forstod lidt af, hvad jeg sagde. Hotel, nej, fandtes ikke. Tilsidst blev jeg lukket ind i et bart rum med en sovebriks. Ingen lys.

Om morgenen kiggede sollyset ind gennem jernstængerne for vinduet. Jeg havde sovet i byens arrest. Endelig kom en gammel araber og hentede mig, og jeg var spændt på det morgenmåltid, som det åbenlyst trak op til.

Hele landsbyen strakte nysgerigt hals, da jeg blev ført til den gamle arabers hytte, en af de sædvanlige primitive lerklinede beboelser, hvis indre jeg foreløbig ikke kunne se noget af for brænderøg, som sved i øjnene. En sortklædt, tilsløret araberkvinde var ved at lave te over et bål. En divan, forlængst til lossepladsen, var det eneste helt definerbare i det rodsammen af bohaver, som fandtes i rummet. Her blev jeg anbragt og undgik ved megen mimik og høflighedsfalbelader at nyde andet end den te, jeg blev budt. Heldigvis var jeg godt forsynet til rejsen i min kuffert.

Men der er en ting, man skal lægge mærke til. Midt i denne fattige tilværelse, som er millioners lod i Irak, kværnede en radio løs med en af Nassers propaganda-udsendelser. Det er en af Englands og andre vestlige kolonimagters store bommerter, at de fra gammel tid har vænnet sig til at tro, at hoben ingenting ved og derfor ikke

tæller med i storpolitiske afgørelser, hvorfor det blot gælder at sikre sig det legitime styres bevågenhed og holde det fast i sadlen.

Denne vanetænkning har radioen gjort en ende på. De fattigste hytter har deres radio eller i hvert fald nem adgang til at komme i kontakt med en. Og hvad folkene herfra lyttede efter, var Cairos kværulanterier og beskyldninger om korruption. Deres uvidenhed gav dem ikke horisont nok til at fatte, at det store nationale reformværk måtte indrømmes en vis frist til at gøre sine virkninger gældende, de følte sig snydt og narret, fordi de ikke, som i nabostaten Kuwait straks fik del i olieindtægterne. Nassers propaganda havde let spil. Derfor gik revolutionen så stilfærdigt af i selve landet, til trods for at den gennemførtes delvis uforberedt af en lille klike. Folkestemningen var forud præpareret.

Utilfredsheden rådede ikke blot i de brede masser, men gjorde sig gældende højt op i embedsstanden. Jeg var så heldig at træffe distriktets guvernør i Urs ruiner og kørte med ham til byen Nazariah, hvor han havde sit domicil. Med en for en højststående embedsmand helt uventet åbenhjertighed fordømte han skarpt den magt, de store Sheiker besidder til at holde udviklingen tilbage. Næsten al dyrbar jord i distriktet, og særlig de bedste bidder op mod flodarmene, var i deres besiddelse. Men uden at tage hensyn til de bønder, hvis tilværelse og fremtid var afhængig af dyrkningsformerne, gennemførte sheikerne en rovdraft, som kun tog sigte på at pine det mest mulige ud af jorden i øjeblikket. Sheikerne skal bruge penge til et flot liv i deres paladser i byerne. Ligesom khanerne i Persien giver de blot de bønder, som driver jorden, en brødel af udbyttet, og da det er stadig svindende, fordi ingen forbedringer finder sted, indskrænkes levemulighederne, mens jorden bevarer sin værdi som spekulationsobjekt (stof til eftertanke for en grundskyldsmænd!)

Guvernøren pegede i retning mod en oase, som tidligere 50 familier

kunne leve på. Nu var kun to familier tilbage. Resten var rejst til Kuwait for at få fordel af olieeventyret. Mange familier tjente kun 20 dinarer (400 kr.) om året, og det kunne de ikke leve af. – Jeg er magtesløs, sagde guvernøren, for sheikerne ejer landet, og regeringen tør ikke trodse sheikerne.

På min videre vej fra Nazariah frem til Suq-el-Shuyukh, et sted ved Eufrat-floden, hvor en dansk ingeniør Chr. Iversen har bygget et stort opdæmningsanlæg for den irakiske regering, kom jeg igennem et eksotisk præget landskab på grænsen af et vidtstrakt sumpområde. Ikke alene delte floden sig i flere flodarme, men spredte sine vandmasser ud over et fladvandsområde så stort som Sjælland. Kanaler og tanger og diger og flodernes forgreninger skabte i forbindelse med vegetationens halvtropiske yppighed og folkelivets brogede mangfoldighed, kombineret med den livlige flodtrafik af utallige snurrige småfartøjer, en østerlandsk idyl af den slags, man drømmer om at opleve.

Knap så morsomt var det at færdes på vejene. De 30 kilometer fra Nazariah til Suq-el-Shuyukh var en tortur langs en hovedvej, hvis kørebane var aldeles ufarbar. Kørselen foregik hængende på højre eller venstre side af kørebanen, og fidusen bestod i at vide, hvornår man skulle krydse over fra den ene side til den anden, hvis man ikke ville risikere en saltomortale over et hul.

Vejene havde alle de pukler og kurver og fejl i profileringen, som kan forekomme i et stykke vej-arbejde, der ellers skulle være „lige ud ad landevejen“ i et så fladt og jævnt terræn. Når entreprisebyggede veje ser sådan ud, kan man jo nok forestille sig de støvede eller sumpede, hullede og knudrede lokale vejspor, som er blevet til af sig selv. Vejene er måske Iraks ømmeste punkt, plus de skrøbelige broer.

Nær det tæt trafikerede Nazariah så jeg f. eks. en ensprotet fortidslevning af en pontonbro, som var yderst festlig og malerisk, men som man med rette frygtede at komme en tur ud at sejle med, hvis man vovede sig ud på den. Uden ordentlige veje og broer kan de store produktive fremstød ikke finde sted, og konge og regering gjorde alt for at indhente det forsomte – men for sent.

På denne korte tur fra Ur til Suq-el-Shuyukh havde jeg altså ved erfaring stiftet personlig bekendtskab med en række af Iraks dominerende problemer, jernbanernes, vejenes og broernes

miserable tilstand samt de ulykkelige følger af en meningsløs jordfordeling. I Suq-el-Shuyukh konfronteredes jeg yderligere med det vigtigste af alle problemer, vandproblemet.

Her har som nævnt ingeniør Iversen fuldstændt et reguleringsarbejde, som spænder over 5 forgreninger af floden, således at en betondæmning med sluseporte spærrer hver af dem, hvorved man kan holde vandet tilbage eller give det frit løb i en eller flere eller samtlige retninger efter behag, og samtidig beherske vandstanden i den store fladvandsø mod syd, hvorved man får et sammenspil af mange faktorer, som kan sikre netop den vândtilførsel, der er brug for.

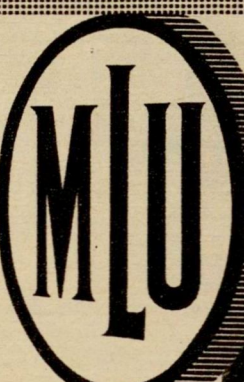
Iversens anlæg er kun af beskedent omfang i sammenligning med nogle giganter højere oppe i landet, men alligevel et vigtigt led i kæden, som skal genoprette årtusinders forfald efter en glorios fortid. Netop her, hvor oldtidens største bedrifter blev udført i kampen for at gøre sig vandet underdanigt, er i jernbeton skabt et sidestykke til, hvad de gamle præsterede med deres hænder. Men er folket i dag moden til at udnytte den nye teknik?

Da jeg besøgte Suq-el-Shuyukh i februar var hele det store anlæg klar til at tages i brug, men der var ikke gjort nogen forberedelser til at organisere brugen af det. De færreste af områdets lodsejere havde oplysning eller fantasi nok til at gøre sig klart, hvad det ud i fremtiden kunne bringe dem af tryghed og gradvis velstandsforøgelse, men var mere optaget af, hvad de i øjeblikket kunne opnå af erstatningsbetalinger. Personlige kværulanterier og stridigheder dominerede, og det samarbende, som var en forudsætning for foretagendets succes, eksisterede ikke. Derfor var anlægget ikke i funktion. Millioner var givet ud uden at være parat til at gøre nytte.

Det var tragedien her, således som den åbenbarer sig under forskellige former og forviklinger alle steder i Irak. Landet er alt for længe om at omstille sig til den nye teknik – ja selv oppe nord på, hvor faktisk ingen omstilling er nødvendig, fordi et regnområde normaliserer vækstforholdene, står udviklingen i stampe. Fra Kirkuk til Mossul (adskillige hundrede kilometer) kørte jeg gennem et vidtstrakt prærieland, saftiggrønt som om foråret hjemme – men hvor var alle de mennesker, som skulle kunne bo her? Ind over de endeløse marker var knap en landsby at få øje på. Min meget opvakte chauffør (i tjeneste hos olieselskabet), gættede mine tanker og sagde: Hvis vi var i Europa, ville der leve hundrede gange så mange på denne jord!

Der boede 25 millioner mennesker i hele Mesopotamien, da de gamle kulturriger endnu bestod. Nu bor der kun 5-6 millioner i samme område. Landet er urimeligt under-

De er godt dækket i -

**MEJERIERNES
OG
LANDBRUGETS
ULYKKE-
FORSIKRING**

befolket i betragtning af af ressourcer, som står til rådighed. Da monogolhorderne hærgede og ødelagde landet for 700 år siden, blev det aldrig igen bygget op. Befolkningen klynger sig som to tætte strimer – noget i retning af et fluepapir – til de to floder ned gennem landet, men ind i den store lomme af frugtbart land mellem floderne er kolonisationen kun trægt undervejs.

Det er oliepengene, som omsider skal gøre nytte. Siden 1929 har en stor olieproduktion fundet sted i egnen omkring Kirkuk, men først efter at Irak i 1952 havde sikret sig traktatmæssig ret til halvdelen af olie-indtægterne, blev der penge til rådighed til opbygning. Til gengæld flere end man kunne bruge. Af oliepengene gik kun 30 pct. til statskassen, resten 70 pct. overførtes til et opbygningsfond – 7,5 mill. dinarer (150 mill. kr.) det første år, 24 mill. det næste år, derefter 35,3, 40,7 og 1955–56 60,6. Udbyttet ventes dette år at blive 80 mill. dinarer, et fingerpeg om hvor vældigt vestens oliebehov vokser.

Men opbygningsfonden har hvert år haft millioner af ikke anvendte dinarer i overskud, så sent som 1955–56 31 mill. dinarer. Det paradoksale er, at man ikke hurtigt nok kan bruge pengene, skønt der er nok at bruge dem til. Bureaukrati, politisk konspiration, smøleri og omsvøb ved tilrettelægning af planerne, lokal træghed og mistænk-somhed overfor det nye, misundelse, rethaveri og grådighed – alt dette og meget mere er med til at forhale resultaterne.

Først de sidste to år kom der fart i reformerne. Landets to største dæmningsanlæg (samtidig nogle af verdens største) blev færdig i fjor. De kostede 20 mill. dinarer (300 mill. kr.). Alene ved Wadi Tharthar, hvor et kompleks af dæmnin-ger og kanaler bringer Tigris-floden under fuld kontrol, blev flyttet 80 mill. tons jord, repræsenterende 3/5 af det jordarbejde, der udførtes ved Suez-kanalens bygning. Alligevel var det småting ved siden af, at Irak faktisk fik de naturlige forudsætninger for dette gigantværk forærende, fordi der i en afstand af kun 60 km fra Tigris lå en mægtig, helt udtørret fordybning i jorden, endnu større og lige så dyb som Det døde Hav i Jordan-dalen, og uden tilløb af nogen betydning. Der skulle blot graves en kanal fra Tigris til det kæmpemæssige bassin, så kunne alt overskudsvandet fra Tigris tømmes ud heri med en fart af 18.000 tons i sekundet, når Tigris truede med oversvømmelser, mens omvendt vandet fra Wadi Tharthar-bækkenet kunne ledes tilbage til Tigris, når floden om sommeren ikke var leveringsdygtig med overrislingsvand til de sydlige egne (de nordlige behøver man ikke at kere sig om, da de har regn nok, mens der det meste af året ikke falder en dråbe i det sydlige).

Og da Irak åbenbart er et land,

som får alle naturgoder gratis, viste det sig, at næsten det samme kunststykke lod sig præstere ved Eufrat, hvis overskudsvand i første omgang sendes til Habbaniya-søen og herfra videre gennem en kanal til en sydligere sø, hvorfra det igen kan vende tilbage til Eufrat i den slunkne tid. Forresten er omvejen tilbage til floderne delvis overflødig, da vældige landområder mod syd kan overrisles direkte fra de to opsamlings-systemer. Sidst, men ikke mindst skal nævnes, at Tharthar-systemet og Habbaniya-systemet ikke ligger længere fra hinanden, end at de kan forbindes, hvorefter vandet fra Tigris kan sendes ind i Eufrat og fra Eufrat ind i Tigris alt efter behag, og da de to floder opfører sig meget uensartet, vil store fordele opnås ved at rokere med vandmasserne. En ønskedrøm for en vandbygnings-ingeniør. Når man betænker, at den sidste store oversvømmelseskatastrofe i 1954 kostede landet 25 millioner dinarer (500 mill. kr.) er det en klatskilling, floderne lader sig tæmme for.

Alligevel tårner komplikationerne sig op, når det kommer til spørgsmålet om vandkraftens produktive udnyttelse. Uden et funktionsdygtigt net af broer, jernbaner og veje vil reformværket være en march på stedet. Merproduktionen flytter jo ikke sig selv, heller ikke de råmaterialer, der er brug for. Flotte broer er bygget hist og her, begyndelsen er gjort til fine landeveje rundt omkring – foreløbig er de dog kun undtagelsen, der bekræfter reglen: at de største opgaver står tilbage, og at navnlig vejstandarden er langt tilbage.

Elektrisk kraft hører også med til det behov, der skal dækkes, førend produktionsfremgangen kan slå igennem, og her støder vi igen på det paradoksale, at Irak med alt sit vand og alt sin naturgas har en overvældighed af drivkraft til omsætning i elektricitet, men værkerne er endnu kun på planlægnings eller konstruktionens stadium. På Kirkuks oliefelter bliver umådelige mængder spildgas brændt af til ingen nytte. Tænk hvad det gemmer af produktiv kraft. Og på samme måde de vandmasser, som hober sig op ved de store dæmningsanlæg.

Cementfabrikker til byggematerialer, siloer til opmagasinering af landbrugsafgrøder, industrier til at aftage afgrøden: Sukkerfabrikker, bomuldsspindier o.s.v. – det hele er i opmarch, men kun lige på grænsen til at gøre effektiv nytte. Så nær – og dog kun et fata morgana for det styrtede regime.

Blandt alle hindringer var dog nok den menneskelige faktor den største. Mangel på organisation, mangel på evne til at se tingene i et større perspektiv, til at skelne mellem, hvad der bør komme først, og hvad der kan vente til sidst, mangel på samarbejde og viljen til at underordne sig en større sammenhæng bremsede gang på gang

Et af de 5 vandbygningsanlæg bygget i det sydlige Irak af den danske ingeniør Iversen.

de mest oplagte chancer for at komme i gang med noget.

I parlamentet herskede sheikerne, og de lagde sig på tværs af enhver som helst jordreform, der ikke passede med deres interesser. Men hvis vandet skulle ud at gøre nytte ved overrisling i de fjernere egne, måtte det nødvendigvis først passere de floderne nærmestliggende jorder, og de tilhørte sheikerne, og hvis de sagde nej, hvad skulle man så gøre.

Og når en lodsejer dyrker en afgrøde, som kræver meget vand (f. eks. ris) og hans nabo kun behøver meget lidt vand til sine dadelpalmer, hvem skal så afgøre, hvor lidt eller hvor meget vand der skal tilføres? Endnu større format får problemet, når det skal bestemmes, hvordan de store dæmningsanlæg skal dirigeres. En pludselig regulering af Tigris for at frelse Baghdad for oversvømmelse kan måske berøve risdyrkerne i Amara vandet, netop som afgrøden har mest brug for det. Eller måske vil en drejning af vandstrømmen ved A, standse sejladsen ved B og fylde C med moskitoer fra en stillestående sump. Hvem skal bestemme, hvilket formål der skal have prioritet? Naturligvis er det kun et spørgsmål om organisation, men her gælder det værre end andre steder, at mange kokke fordærver maden. Alt flyder ud i snak og kaffeslabberas.

Er det galt i toppen, er det ikke mindre galt blandt det store gros af småbønder, som skal udføre dyrkningen, enten selvstændigt eller i større herrers tjeneste. Det er næsten håbløst at rive dem ud af gamle vaner eller få dem i gang med fornuftige jordforbedringer. I Irak som helhed er 20–30 pct. af dyrkeligt land blevet forladt i de seneste år som følge af, at overrisling uden dræning gør jorden til en slags saltlage. Hvor der er mere end 1/2 pct. salt, gror ingen hvede, mere end 1 pct. ingen byg, mere end 2 pct. ingen dadler etc. Forsøg i et enkelt område har vist, at bare 40 dages udvaskning af terrænet har kunnet nedsætte jordens saltindhold fra 5 til 0,1 pct. Dræning alene vil kunne forøge udbyttet af korn med 72 pct., ris 36 pct., dadler og citrus-frugter 60 pct.

Den irakiske bonde klynger sig til et forældet brak-system, som,

hvis det blev afløst af afgrøde-skift og en bedre udnyttet sommerkampagne, ville kunne forøge udbyttet af de tre ovennævnte afgrøder med henholdsvis 190, 129 og 200 pct., hvilket turde siges at være tal, der batter. Og kunne han så yderligere bevæges til at bruge gødningsstoffer og sygdomsbekæmpelsesmidler fornuftigt, ville udbyttet yderligere fordobles. Der er fire dinarers profit på hver dinar som investeres i gødningsstoffer. Hidtil har man ikke engang kunnet få de selvejerbønder, som er flyttet ind på de nye arealer af jomfruelig jord, til at tage mod fornuft. Et helt nyt område, som blev åbnet for selvejere så sent som i 1946, er nu helt forladt som følge af tilsaltning.

Det er en af den slags urimeligheder, som Vesten skal sætte ind på, at hjælpe de underudviklede lande med, hvis det skal lykkes at bringe orientens folk på benene – vinde dem for os i stedet for at udnytte dem – og det er jo netop parolen, efter at spændingen i Irak og hele mellemøsten fornylig var ved at sætte ild til krudtønden. Midlet er kooperativt samarbejde, først og fremmest til at forsyne den lille mand med uafhængig finanskapital, men dernæst også for at føre ham ind i et samarbejde med ligemænd til at rejse sig ved egne kræfter. Således som det er gjort i Ægypten.

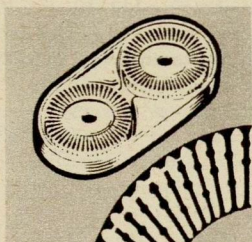
Irak kan igen blive det paradisiske land, som det startede menneskeheden historie med at være, og som det var godt på vej til at forberede sig på at blive, da regimet brækkede halsen i et kapløb med tiden. Om de nye magthavere vil følge den billigere metode at smide oliepengene i grams til liden nytte for fremtiden, skal vise sig. De har skyndt sig at forsikre verden om, at de ikke har i sinde at standse olietilførslerne til Europa. Nej, det tror pokker. Hvem slagter honen, der lægger guldæggene, netop som man mest har brug for dem. Men lur dem, hvis de ikke ingen længe nationaliserer de store olieanlæg ved Kirkuk, Mossul og Basra, og derefter starter en afpresningskampagne overfor de vestlige olieaftagere, til syvende og sidst: du og jeg.

Måske skal vi betale gildet.

**Der sker kun
een ting ved at
prøve den
NY PhiliShave:
De bli'r tilfreds!**

Få gjort alvor af at komme hen og prøve den. De skylder Dem selv og Deres skæg den fornøjelse. De får et helt nyt syn på el-barbering - især hvis De har vanskeligt skæg.

Een af de nye fordele.

De nye perforerede lameller giver skæresættet 40 % større barberflade. - Det giver Dem en tættere barbering.

NY garanti - 12 mdr.
NY formgivning
NYT skægkammer
NY hastighed
NYT etui
NY pris - kr. 110,-

PHILIPS NY

PHILISHAVE

med det dobbelte, roterende skæresæt.

Sandhedens problem - og sømandens

Amerikansk lystspil
og nyt stykke af Priestley
på Andels-Teatret

MED ET lystspil, der er blevet et kassestykke i både London og New York, og et tankevækkende, men samtidig spændende drama af Priestley starter Andels-Teatret nu sin 11. sæson.

Priestley har Andels-Teatret jo før spillet med stort held, men selv om man ikke havde den tidligere succes med *En inspektør ringer på* at støtte sig til, ville det nye Priestley-drama *Vi, der lyver* utvivlsomt have vist sig at være et godt valg. Denne englænder er jo en enestående dygtig teaterhåndværker med en eminent evne til at opbygge en dramatisk fængslende handling om et problem, der kommer alle i teatret ved, og stykket her er typisk priestley'sk.

Det starter som en hyggeaften hos en bogforlægger, der har besøg af nogle venner og forretningsforbindelser, men midt på dagen er endnu kun halvt røget, da en af gæsterne noget taktløst spørger forlæggeren, hvorfor hans bror egentlig begik selvmord - og så antager begivenhederne på scenen en voldsomt dramatisk karakter.

Det er spørgsmålet: *sandhed* ..., der

Skuespillerinden Else Hvidhøj har en stor rolle i Priestleys skuespil *Vi, der lyver*, som Andels-Teatret opfører i dette efterår.

Til venstre en bedrøvelig hjemkomst efter en glad aften. Det er Mogens Juul, Knud Rasmussen og Erik Hansen i Andels-Teatrets opførelse af lystspillet *Sømand, pas på*. Til højre stykkets to unge, bruden Alice Sterup Hansen og brudepigen Birte Bang.

tages op til diskussion, og det viser sig snart, at intet er så oplagt, som man til daglig har let ved at forestille sig. Problemet har jo så ofte før været behandlet af større og mindre dramatikere, men hvor en Ibsen maler med de dystreste farver og andre fortæber sig i uforståelige spidsfindigheder, går Priestley frem med en menneskelighed, som får tilskuerne til at forlade teatret med en fornemmelse af at have lært livet og sig selv bedre at kende.

Forestillingen stiller store krav til de medvirkende, der instrueres af *Olaf Ussing*. Hovedrollerne spilles af *Jytte Møller*, som man vil huske fra *Vildfuglen* og *Natten til 16. januar*, *Troels Munk* (statsadvokaten i *Retten på Vramgen*), *Bent Bentzen*, den meget lovende unge *Else Hvidhøj*, som udlånes fra Folketeatret, *Svend Johansen*, og endelig kan man nævne, at rollelisten også opviser en debutant, *Birgit Munch-Petersen*.

Lystspillet, som Andels-Teatret opfører i efterårsmånederne, hedder *Sømand pas på*, men foregår trods titlen udelukkende på landjorden, hvor de to amerikanske forfattere King og Cary har snoet en række funkende morsomme lystspilsituationer op omkring „en ganske almindelig familie“. Dens overhoved – en dame af den type, man ellers kun møder i svigermor-vittigheder – hersker med *meget* fast hånd over en ægtefælle, der har en stærk tilbøjelighed til at desertere ud i baghaven til sine små ildere, en svigerinde, der aldrig rigtig er kommet over, at hun ikke blev gift, skønt hun var lige ved, og endelig en datter, hvis svage punkt er, at hun vil giftes med en marine-soldat.

Da den tilkommende endelig viser sig, er han for det første ledsaget af en kammerat med en ganske speciel evne til at sige tingene ligeud, for det andet synes de to sømænd at være ved at tage fejl af bruden og en af hendes brudepiger, og for det tredje lokker de hufaderen med ud på en tourné, hvorfra han vender hjem i bedrøvelig tilstand.

Rent umiddelbart kan dette jo ikke overbevise nogen om, at datteren har gjort et godt valg, og der er, som man vil forstå, nu al mulig anledning til situationskomik, inden stykket – naturligvis – slutter med, at sømanden får sin hjertenskær og hans svigerforældre skifter gear til en lidt mere human omgangstone.

Det er en meget morsom aften, der venter tilskuerne til *Sømand pas på*. *Beatrice Bonnesen* – hvis dygtighed bl. a. *Retten på Vramgen* demonstrerede – står for instruktionen og blandt de medvirkende vil Andels-Teatret stampublikum gense adskillige prøvede og populære kræfter som *Elsa Kourani*, *Erik Hansen* og *Valdemar Brodt-hagen*. De spiller sammen med bl. a. *Alice Sterup-Hansen*, *Mogens Juul*, *Knud Rasmussen*, *Mette v. Kohl* og *Carina Witzansky*.

HASLEV højskole

Vinterskole for unge piger og unge mænd nov.-marts.

Alm. højskolefag samt sprog og delingsfører-udd. Særhold for vordende seminarieelever. For kv. elever tillige finere håndgerning og kjolesyning. Landbrugsfaglig afdeling med maskinkursus. Henrik Christiansen.

HALDA P

Smuk rejseskrivemaskine i verdensklasse.

Kontantpris kr. 610,- med smuk plasticuffert.

Forlang den på prøve i BRUGSEN

Lysbro

ENSILERINGS GREBE

BEDST KENDT

KENDT SOM DE BEDSTE

LYSBRO FABRIKER · SILKEBORG

HVORNÅR SKAL VI HØRE BRYLLUPSKLOKKERNE?

DER følger mange udgifter med et ægteskab – men det er dog en slags trøst, at skattevæsenet til bryllupsgave, med visse forbehold ganske vist. For en mand med f. eks. 10.000 kr. i skattepligtig indkomst bliver statens årlige skatteregning cirka et hundrede kroner mindre, hvis han er gift, end hvis han er ugift – og hører man til dem, der skal betale den nye ekstra ungkarleskat, vil forskellen være endnu større.

Der er altså penge at hente i spillet mellem skat og ægteskab, men det er skam ikke helt ligetil at spille sine kort rigtigt. For det første har det stor betydning, på hvilken tid af året man vælger at gifte sig. Og for det andet griber spørgsmålet om *sambeskatningen* ind i billedet.

Hvilken måned?

Hvad nu først tidspunktet angår, så er det afgørende for skattevæsenets syn på én, om man er ugift eller gift, når det nye skatteår begynder, nemlig 1. april. Dette vil bestemme, om den kommende skattebillet regnes ud efter ikke-forsørger- eller forsørgereskalaen.

Og hvis – hvad der vel oftest er tilfældet – begge parter har indtægter og betaler skat før brylluppet, og hustruen enten skal holde op at tjene penge eller fortsætte sit arbejde, så bliver bryllupsdagen af endnu større betydning. Her er en kort oversigt over, hvad der sker, når man vælger at gifte sig i årets forskellige måneder:

✧ *Oktober, november, december, januar.* Hver af parterne betaler videre på sin skattebillet, men der skal i januar kun skrives én selvangivelse, da de nu sambeskattes, og ægteparret vil i den kommende sommer kun modtage én ny skattebillet. – Hvis hustruen ophører med sit erhvervsarbejde senest tre måneder efter bryllupsdagen, kan man på selvangivelsen skrive en begæring om, at der ikke beregnes skat af de penge, hun har tjent før brylluppet. For de penge, hustruen eventuelt tjener efter ægteskabets indgåelse, kender skattevæsenet imidlertid ikke til nåde!

✧ *Februar, marts:* De gamle skattebillerter betales ud. Der er i januar afleveret to selvangivelser, men skattevæsenet vil

slå dem sammen til én, hvorfor man også kun vil få én skattebillet. Ved beregningen af denne bliver der ligeledes set bort fra hustruens indtægt før brylluppet, hvis hun inden tre måneders forløb holder op at tjene penge. Man må sende skattevæsenet særskilt meddelelse herom.

✧ *April, maj, juni, juli, august, september:* Hver af parterne skal betale videre på sin skattebillet, både den gamle og den nye som kommer til i forsommerens løb. Indkomsterne siden 1. januar vil til sin tid blive sambeskattet, idet det hele i førstkomende januar måned skal skrives på én selvangivelse. – Hvis hustruen opgiver sit selverhverv inden 3 måneder efter giftermålet, vil hendes skat efter ansøgning bortfalde for skatteårets anden halvdel, d.v.s. fra 1. oktober at regne. Der vil i så fald også blive set helt bort fra hustruens selvstændige indtægt før brylluppet i år, når til sin tid ægteparrets samlede skat beregnes.

Og hvilken lære kan man så udtrække af alt dette?

● **HVIS** man blot vil opnå den skattemæssige fordel ved at blive betragtet som forsørger, skal man se at blive gift inden udgangen af marts måned.

● **HVIS** hustruen har selvstændig indtægt, er det hele mere indviklet. Frygter man sambeskatningen – og i særdeleshed hvis hustruen skal fortsætte med selv at tjene penge – gør man klogt i at gifte sig straks efter 1. april.

● **HVIS** det derimod er meningen, at hustruen skal holde op med at arbejde ved eller snart efter brylluppet, så vil man drage størst fordel af skattereglerne ved at vælge en bryllupsdato i september måned, eller eventuelt engang i marts. Og det er værd at lægge mærke til, at den ovenfor omtalte 3 måneders regel skal tages helt bogstaveligt. Hvis hustruen holder op at arbejde 3 måneder og nogle få dage efter brylluppet, så kan der ikke blive tale om eftergivelse af hendes skat eller om fritagelse for at betale skat af hustruens indkomst før brylluppet.

Hvad sambeskatningen betyder

Sambeskatningen er her nævnt et par gange – og det er jo et fænomen, der ofte giver anled-

ning til ængstelse, når to selverhvervende vil gifte sig. Vi ved alle, at skatten behandler enhver indkomstforøgelse hårdt, og skattemæssigt virker det jo på akkurat samme måde som en indkomstforøgelse, når manden pludselig får hustruens indtægt lagt oven på hans egen?

Helt stemmer dette nu ikke; der er også ved sambeskatningen formildende omstændigheder.

Den første af disse er hustrufradraget: Halvdelen af hustruens indtægt fradrages i ægteparrets samlede indkomst, før skat beregnes. Fradraget udgør dog højst 2000 kr. (og ved beregningen af kommuneskatten ligger dette „loft“ mange steder endnu lavere).

For det andet slipper familieforsørgere (og som sådan beskattes ægteparret) billigere i skat end ugifte ikke-forsørgere. De går nemlig efter to helt forskellige statsskatteskalaer, og som noget helt nyt er der for ugifte under 25 år indført en *ekstraskat*, som de dog kan slippe for ved at deltage i en bunden opsparing. Denne ekstraskat gør naturligvis ægteskabet mere tillokkende, fordi man ved at gifte sig slipper for den.

Men hvis man skal veje for og imod, hvad er så det skattemæssigt billigste: At gifte sig og blive sambeskattet som forsørger – eller at udsætte ægteskabet og blive beskattet som ikke-forsørger?

Der kan ikke gives noget svar, som uden videre gælder for alle, for det afhænger af forholdene i hvert enkelt tilfælde, især af indtægternes højde, hvad der er fordelagtigst. Men groft taget er det således, at hvis indtægterne er forholdsvis små, så vil sambeskatningen være en fordel. Hvis en mand har en skattepligtig indkomst på mellem 6000 og 11.000 kr., og hans tilkommende tjener indtil 4-5000 kr., så vil det endnu skattemæssigt kunne betale sig for dem at gifte sig, eller det vil i hvert fald ikke ligefrem koste dem penge. Og hører man til den gruppe af unge ugifte, som skal betale den nye ekstraskat (og vel at mærke ikke sparer sig fra den), så ligger den kritiske grænse endnu et par tusinde kroner højere oppe. Men er indtægterne større end de her nævnte, så slår sambeskatningen hårdt, og så kan den første skattebillet efter ægteskabets indgåelse blive en slem overraskelse.

Stafet

Børnestrømpen der holder

ET KVALITETSPRODUKT FRA

VÆR IKKE ALT FOR ORDENTLIG

EN HUSMODER kan spare en hel arbejdsdag om ugen, hvis køkkenet bliver mere hensigtsmæssigt indrettet og arbejdet bedre tilrettelagt. Dette siger talrige undersøgelser af arbejdsmetoderne i hjemmene, og det er sikkert så rigtigt, som det er sagt.

Men hvor mange kan få køkkenet forbedret eller fornyet? Hvor mange har råd til flere og bedre skabe? Hvor mange kan få gulvene gjort i stand med mere hensigtsmæssige gulvmaterialer? Hvor mange kan udskifte de tunge møbler? Hvor mange kan få støvsamlende kroge rettet ud?

Vel sker der fremskridt, men skal vi være enige om, at langt de fleste husmødre fortsat arbejder under mindre gode ydre betingelser. En del af disse kan naturligvis rettes op og forbedres for ret små penge. Udviklingen går jo den vej, at kvinderne fremover må bruge deres fingerfærdighed til andet end at sy og strikke. De har lige så meget brug for at kunne smække en hylde sammen og sætte den op, klare småreparationer og meget andet, som kan læres på aftenskoler.

Men hvad kan der gøres for at spare tid og kræfter i det daglige, huslige arbejde, selv om de ydre arbejdsvilkår ikke er, som de burde være.

Der er tusinde undskyldninger

Man kan komme temmelig langt ved at interessere sig for sine egne arbejdsmetoder. At arbejde rationelt betyder jo ikke andet, end at man arbejder praktisk. Men selv den mest praktiske husmoder undgår ikke at få arbejdsvaner, som til en vis grad forhindrer hende i at se fordelene ved en eventuel ændring.

Der er talt og skrevet meget om rationalisering af det huslige arbejde. Der lyses med interesse til alt dette akkurat som til avisernes madopskrifter, der læses med iver hver dag uden nogensinde at blive ført ud i praksis. Der er tusinde undskyldninger for at lade alt blive, som det er – fordi familiernes liv nu en gang er lige så forskelligt som menneskene selv.

Det gælder om at tænke over de mange gode råd og interessere sig for de nye tanker, men ikke bruge af dette, før man har taget sine egne arbejdsvaner op til revision og tænkt igennem, om de trænger til at forbedres eller ændres. Begynd ikke med alt sammen på en gang – det bliver uoverkommeligt. Tag en arbejdsgruppe af gangen.

Der er for eksempel et arbejds-

Det er farligt at blive slave af ordenssans, skriver husholdningskonsulent Bodil M. Begtrup i denne artikel og fortæller, hvordan husarbejdet kan rationaliseres, uden at det betyder anskaffelse af nyt køkken eller nye og dyre maskiner.

område som sengeredningen. En meget dygtig husholdningspædagog havde i årevis undervist vordende husmødre og lærerinder i „soveværelsets daglige rengøring“: om hvor længe og hvordan sengetøjet skulle luftes, lagenerne lægges bedst på, madrasserne vendes. Så blev hun gift og fortsatte med sit job. Men efter denne omlægning af tilværelsen blev hun klar over, at den daglige sengeredning udmærket kunne forenkles. Det, hun havde lært sine elever som det nødvendige daglige arbejde, praktiserede hun nu selv kun een gang ugentligt – og uden at det gik ud over hjemmets hygiejne eller hygge.

Men hendes elever fortsætter måske den dag i dag med grundigheden, fordi en autoritet engang indøvede denne vane hos dem.

Støvsuger og gulvmoppen

For tyve år siden støvsugede man naturligvis på husholdningsskolerne som i hjemmene – men kun møbler og tæpper. På gulvene svang man fejekosten, og eleverne gjorde senere ligedan derhjemme. I de sidste år har man fundet ud af, at når støvsugeren alligevel er fremme, kan man lige så godt tage gulvene med det samme. Støvsugeren renser så godt for støv, at de fleste gulve kan klare sig nogle dage, før den behøver at komme frem igen.

Det er et vist arbejde at tage sin støvsuger frem og arbejde med den. Derfor er det rigtigt at udnytte den fuldt ud, når den er kommet frem. At støvsuge møbler og tæpper dagligt er ikke alene unødvendigt, men skadeligt. Det slider nemlig mere end den smule støv, der får lov at ligge nogle dage i stofferne.

Der findes mange modstandere af en gulvmoppe. De husker den tid, da moppen kom frem, og da man tilrådede at oliere den, for at den kunne binde støvet. Da det er et større foretagende at få en indfedtet mop vasket ren og tørret igen, kom moppen i miskredit.

I virkeligheden er gulvmoppen en uvurderlig hjælp. Man har nu lært at imprægnere den ligesom støvekludene med glycerinvand (en liter vand og fire spiseskefulde glycerin) og tørre den. Den smule glycerin, der sidder i mop-

pen, binder støvet og fedter ikke.

Gulvmoppen er fortrinlig alle de steder, hvor man ikke går på gulvene. Den kommer nemt ind under møbler uden at skrabe dem, og den går let langs paneler uden at slide malingen af eller afsætte mørke kanter.

Hvadenten man har ferniserede, bonede eller malede gulve, kan moppen klare alle de flader, der ikke gås på – og det er mere, end man almindeligvis regner med. Det hører med til de fleste husmødres vaner, at hele gulvet tages med, når der skal bones eller vaskes. Hvorfor? Gulvet bliver dog kun snavset på ganglinjerne. Lad moppen klare det øvrige.

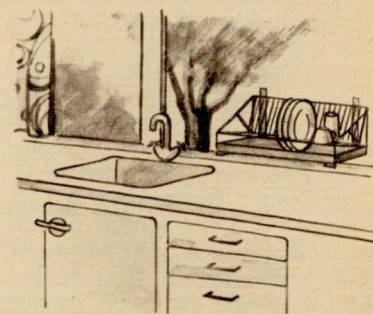
Lad tallerkenerne blive stående i opvaskestativet

Opvasken er en flere gange tilbagevendende foreteelse, der udføres, uden at man egentlig tænker nærmere over, om den kan klares på andre måder.

Nogle mennesker er f.eks. mod-

standere af et opvaskestativ. Andre vil nok have det, men synes, at det fylder for meget på køkkenbordet.

Et opvaskestativ bør heller ikke være fast stationeret på et måske i forvejen for knebent køkkenbord. Det skal hænges på væggen. – Jamen, min vask sidder foran et vindue! Så sæt to stolper fast bag køkkenbordet og hæng stativet op på dem.

Det er ikke svært at få opvaskestativet anbragt foran vinduet

Måske har man fået den opfattelse, at opvaskestativet skal ryddes, når opvasken er færdig. Er det nødvendigt, hvis de samme tallerkener, fåde og kopper skal bruges til næste måltid? Det er nemmere at tage tallerkenerne direkte fra stativet end først stille

Kvalitet og slidstyrke

for meget mere end prisen...!

dem ind i et skab og senere tage dem frem igen. Det kan være nok, at man tømmer stativet, når en ny opvask kræver pladsen – men måske støder dette ens ordssans.

Slave af ordssans

Det er farligt, hvis man bliver en slave af ordssans, bliver overproper eller overpertentlig. Og det bliver ikke så få ordentlige husmødre, når børnene er fra hånden og der blive mindre arbejde i hjemmet end før.

Mange husmødre vil f. eks. ikke have en aluminiumspande, fordi den helst ikke må vaskes af (det må i øvrigt ingen pander, undtagen når det er strengt nødvendigt), og fordi den med tiden taber sit blanke udseende og nærmest bliver sort ligesom den gamle støbejernspande. Da denne er „født sort“, foretrækkes den af mange husmødre, som så bruger en masse tid til at passe på, at frikadellerne ikke bliver for mørke. Og de undgår aldrig, at pandekagerne bliver mørkest på midten. Hvorfor ikke anskaffe aluminiumspanden, der er langt nemmere i brug og blot skifter kulør med tiden?

Mange ordentlige husmødre kommer aldrig til at arbejde virkeligt rationelt, før de forsøger at gøre vold på deres overdrevne ordssans. – De vasker deres fernet-

serede gulve så tit, at fernissen for hurtigt slides af. De sæber vinduernes maling af, og de foretager sig tusinder unødvendige bevægelser og skridt for at holde tingene støv- og pletfrie og for at lægge ting på plads. Det kan være godt at tænke på, at overdreven rengøring også slider på tingene.

Tingenes udseende og deres anvendelse

Når man er kommet ud over den alder, hvor tingenes ydre pragt ikke spiller så stor rolle, som dengang man var ung og dejligt letsindig, så kan man ved fornyelser gøre meget for at lette det daglige arbejde.

En tings udseende er vigtig, ikke mindst gælder det de ting, man bruger i det daglige. Men hvordan tingene arter sig i brug, er lige så vigtigt. Og disse to begreber falder i virkeligheden sammen. Et godt redskab er næsten altid smukt. Den lille skrællekniv med det solide træskaft, der falder godt i hånden, og med kling, der er fæstnet rigtigt i skaftet – den er meget smukkere end de som regel ringere knive, der påkalder sig opmærksomheden med

Vælg kopper, der er lette at stable.

skafter i strålende blå, røde eller gule farver.

Når man køber det daglige vand- og mælkeglas, hvorfor så ikke vælge en form, der står godt på bordet, og som ikke er højere, end at glasset blankes med blot et greb med tommelfingeren ned i det?

Eller tænk på dagligdagens te- og kaffekopper. De findes i utrolig mange udgaver. Mange er meget smukke, men vanskelige at gøre rene. Andre er lige så smukke, og det er ingen sag at få teen eller kaffen fjernet fra dem.

Som regel stables kopper både når de står på plads i skabet, og når de skal samles på bakken. Er det ligegyldigt om koppen er god at stable eller ikke? Hvis kopperne let vælter (og det gør en

ret høj kop med en smal bund), tænk så på, hvor megen opmærksomhed det kræver at have med dem at gøre, hvor mange ærgrelser, man får, når de alligevel vælter, og hvor mange alt for tidlige skår kopperne får.

Ikke sandt? Man kan gøre en masse selv, inden man når til de fine og dyre forbedringer i bolig og køkken.

At tage sig selv op til fornyelse

Det er næsten uundgåeligt at stivne i arbejdsvaner og -metoder. Mange af dem kan være udmærkede, men en del af dem må ændres, blot fordi familiens liv jo ændres gennem årene. Derfor er det nødvendigt at tage sig selv op til fornyelse, hvad enten man arbejder i super-hensigtsmæssige omgivelser eller i mere normale.

Fornyelsen kommer allerbedst, når man går med sine forskellige gøremål. Der kan så udmærket tænkes herpå under rengøring, madlavning, opvask, vask, strygning. Så har man lejlighed til at tænke over de gode råd, man har hørt eller læst om – og så kan man trække fra eller lægge til. Det er forfriskende at opdage, at man på nogle punkter har været lige så klog som sine rådgivere, på andre punkter måske endnu klogere. Og på nogle – måske kun ganske få – punkter kan man lære noget nyt. Bodil M. Begtrup.

Piccadilly special. Til 4: 300 g tynde skiver røget flæsk, 8 tomater, 3 løg, 4 æg, 8 spsk. mælk, 4 stykker franskbrød.

Tynde skiver røget flæsk lægges på en kold stegepande og steges svagt lysebrune, men ikke sprøde. Derefter brunes udskårne løg og tomat-skiver. Af æg og mælk tilberedes rørag. De forskellige dele anrettes i striber på et fad. Serveres varmt med smørret franskbrød.

Gris à la Granada. Til 4: ½ kg stribet flæsk, 1 grøn peber, 1 løg, oliven, 3 dl ris, 4½ dl vand, ost.

Flæsket skæres i terninger, der brunes sammen med løgringen. Peberhylstret befries for kernerne og skæres i tynde ringe. Oliven hakkes. Det hele blandes i gryden. Ris og vand tilsættes. Det småkoger under låg ca. 1 time, tilsættes med salt, peber og paprika. Reven ost drysses over.

Bankeflæsk Sankt Pauli. Til 4: 500 g stribet flæsk, 30 g mel, salt, peber, 35 g smør, 1 dl vand, 4 dl kærnemælk, kulør.

Flæsket skæres i skiver, bankes, vendes i mel tilsat peber og salt, brunes på panden. Flæsket kommes derefter i en gryde, lidt vand hældes ved, og tilsidst kommes kærnemælken i. Steges ca. 40 min. Hertil gives kartofler og marinerede, grønne bønner.

Fransk rørag med flæsketerninger.

Til 4: 250 g røget flæsk, 6 æg, 50 g smør, 1 ts. salt, 1 kn. peber, 2 dl bechamelsovs (tynd).

De hele æg slås ud i en smurt gryde, peber, salt og bechamelsovs tilsættes. Gryden anbringes i vandbad, æggemassen piskes, indtil den er cremeagtig. Det smeltede smør tilsættes. Ved serveringen drysses ristede flæsketerninger over.

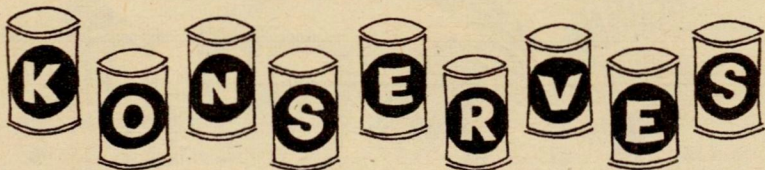

gris på gaflen

adresse

forbruger-

REDIGERET AF BODIL M. BEGRUP

Skal smages til hjemme

DEN DANSKE konserverindustri er noget bitter over, at danske husmødre ikke bruger nær så meget konserver, som mange udenlandske.

Heldigvis er vi ikke nået op på de 70 kilo årligt, som hver amerikaner forbruger, men den for sin konservisme ellers kendte engelske husmoder bruger 16 kilo per persona, medens den danske nøjes med sølle 5 kilo. Det må der gøres noget ved, mener konserverindustrien. Hjemmemarkedet har været forsømt, og fra nu af kan vi vente at blive genstand for større opmærksomhed fra konserverfolkenes side.

Grunden til, at vi spiser mindre konserver, er nok den enkle, at vi har meget fine råprodukter til rimelige priser, som især kødkonserver ikke kan konkurrere med. Vi er forvante med mad, og som bekendt er vi interesserede i god mad, tilberedt med omhu.

Nu er det slet ikke meningen hermed at sige, at konserver ikke er god mad – tvært imod er hensigten med disse linjer at gå konserverfabrikanternes ærinde og slå et slag for konserver både den i dåser og den dybfrosne, – ikke for at tækkes vore udmærkede konserverfabrikanter, men for at støtte husmødrene i deres bestræbelser på at rationalisere madlavningen.

Derfor er der alligevel ingen grund til ikke at indrømme, at konserver i kun ganske få tilfælde kan konkurrere med mad af friske, veltillavede råprodukter – og godt det samme, for har vi husmødre det ikke

som håndværkere, der hævder, at virkeligt kvalitetsarbejde ikke kan gøres på samlebånd?

Konserver har sin store mission, og vi er taknemmelige for, at vi kan få den i fin kvalitet og til fornuftige priser. Den hjælper os, når vi vil have god mad på bordet til hverdag eller fest, hvis vi mangler tiden til de nødvendige forberedelser. Konserver sørger for året rundt at holde os forsynede med sommerens og efterårets grøntsager og frugter. Den hjælper den enlige – med eller uden køkken – til at kunne klare sig – uden at skulle søge pensionater eller restauranter. Konserver følger med på camping og udflugter. Der er god grund til at vise interesse for konserver, og gennem prøvekøb holde sig à jour med, hvad der kommer frem af nye ting.

Men hvad enten konserver er reglen eller undtagelsen i det daglige forbrug, så skyl-

der man den visse hensyn ved tilberedningen. Det er ikke nok at få dåserne lukket op eller få de dybfrosne varer optøede, og derefter varme indholdet. Der skal kæles lidt for konserver, den skal smages til med krydderier og smagen skal tit rundes af med lidt smør eller fløde.

Mange af de kødretter, der egner sig til konserver er ret krydrede – for eksempel gullash, forløren skildpadde, hachis eller hakkebøffernes sovs. Men da smag og behag er forskellig, krydres retterne ikke ret meget fra fabrikken. Meget rigtigt ræsonnerer man som så, at krydderierne kan lægges til, men ikke trækkes fra. Det overlades altså til hver enkelt at krydre efter sin smag, og tænker man ikke på det, skufes man måske over, at gullashen eller hachis'en ikke smager af nok.

Frosne eller henkogte grøntsager bruges der utroligt mange af, men der er himmelvis forskel på dem, der blot er varmet og serveret, og dem, der har fået en klat smør og et drys sukker med på vejen.

Der er altså endnu en god grund til, at den moderne husmoder har et godt udvalg af krydderier i sit køkken, og FDBs krydderimølle i Århus følger udviklingen op på dette punkt. I det sidste år er der gjort meget, for at vi ikke alene får meget fine krydderier, men også krydderier der er tilfredsstillende emballerede. I dag mister de ikke deres krydrende egenskaber, selvom vi køber dem i større portioner, hvilket som regel er det mest praktiske og billigste.

Denne dåseåbner svigter ikke. Fås også til de kejhåndede.

5-DOBBELT PORTION TIL 3-DOBBELT PRIS

Alt for mange husmødre går langt udenom krydderier. Salt og peber og til nød karry er alt, hvad man finder i deres køkken. Det er synd for maden. Måske er det, fordi man med kryddet mad forbinder noget stærkt, men det er helt forkert. Den rigtige krydding går ikke ud på at slå det enkelte produkts egen smag ned – men tvært imod at fremhæve den. Det bør i hvert fald være reglen. Karry, paprika, tomatpuree og det tredje krydderi (også kaldet glut), kan alle anvendes til dette formål – at de første tre også kan give en ret speciel karakter, har vi jo mange eksempler på.

Den daglige mad, hvad enten den tillaves af friske råprodukter eller

med konserver, vinder vældigt, hvis man krydrer den på forskellig måde.

Til stor forundring for mange, står krydderierne i mit køkken på en hylde lige over kogestedet. Derved er de altid ved hånden og bruges meget mere, end hvis man skal løbe efter dem. De holder sig tørre, og i den gode emballage, hvori FDBs krydderimølle har anbragt krydderierne, bevares aromaen udmærket.

De krydderier, man kun sjældent bruger, købes fordelagtigst i aluminiumsfoliebrevne. De er pyntet med de nydeligste tegninger fra krydderiernes voksested og med forskellige oplysninger, blandt andet nettovægten. Krydderiernes aroma bevares langt bedre i disse breve end i de gamle papirbrev.

I større husholdninger har man savnet at kunne få de mere anvendte krydderier i større portioner. Dels er disse pakninger mere praktiske, og dels er det billigere at købe 50-100 gram end 10-20 gram. Nu har krydderimøllen imidlertid flere krydderier i dåser, der rummer fra 50 til 100 gram. Vi kan for eksempel

få stødt peber i dåser med 20, 50 og 100 gram, og kikker man på prisen og vægten, viser det sig, at man ved at købe den store portion får femdobbel portion for tredobbel pris.

Krydderidåserne har metalbund og låg, og låget er forsynet med en lille skyder, så man kan tage det lille drys eller en ordentlig slump – ganske som vi kender det fra bordsalt-dåserne.

I dåser kan man nu få karry, paprika, peber, kanel og kardemomme – og bagepulver ikke at forglemme. Det nævner vi, fordi en læser har skrevet og beklaget sig over, at bagepulver kun var at få i breve. Det fås skam i en stor dåse, ovenikøbet med bulelåg. Bulen er beregnet til at måle bagepulveret af i, og den rummer så meget som en teskefuld. I dåsen er der 125 gram bagepulver.

???-SVAR

Den så kaldte ønskepande er nærmest livsfarlig for sine omgivelser, når den er forsynet med skrueskæft, der er påsat så langt nede, at træskæftet efter kort tid angribes af varmekilden (gas eller komfur) ved stegningen, hvorved skæftet mórner og ikke længere er driftsikkert. Jeg har været gæst et sted og set en dejlig pandefuld spejlæg haue på gulvtæppet, da panden tippede om, og forleden lå mine lækre søndagsmedisterpølser pludselig for mine fødder – trods yderste forsigtighed fra min side med den famøse pande.

Pander af den art burde aldrig være sendt i handelen, og for mit vedkommende består ønsket i, at jeg var vel af med den igen – selvom den faktisk er god at stege på.

Det var et opigtigt og helt berettiget hjertesuk fra Karen Gylling i Vodskov. Pander som den beskrevne burde aldrig sendes i handelen. Men når det er sagt, kan man tilføje, at de heller aldrig burde købes.

Det er svært at finde frem til de rette køkkenredskaber, men nu ligger der i alle brugsforeninger, der forhandler isenkram, samt hos isenkræmmere kortfattede indkøbsvejledninger, udarbejdet med al den bistand man kan ønske sig. Meningen med disse indkøbsvejledninger er, at kunden netop skal have lejlighed til at løbe dem igennem, inden der købes pander, råkostapparater, knive m. m.

Skift panden ud hurtigst muligt, fru Karen, og støt det gode oplysningsarbejde, der gøres for forbrugerne ved at udbede Dem indkøbsvejledningen til gennemsyn, inden De køber den nye. Den såkaldte ønskepande kan lave større ulykker end at sende medisterpølse og spejlæg i gulvet. Den kan hælde en stråle kogende fedt over Deres hænder og gøre Dem uarbejdsdygtig i lange tider – eller den kan skolde lillebror, der leger fredeligt i køkkenet. De fleste ulykker sker som bekendt i hjemmene, måske fordi vi kvinder har så vanskeligt ved at kassere eller forny redskaber og andre brugsting.

Der er noget, som hedder FDBs katalog om Praktisk køkkenudstyr. Det er at få i alle brugsforeninger. Køkkenredskaber m. m. i kataloget er udvalgt og anbefalet af husholdningskonsulenter. Nye materialer og modeller er blevet gennemprøvet i FDBs prøvekøkken, så man kan trygt købe efter kataloget.

Fru Karens pande er netop en såkaldt ønskepande. På den ægte ønskepande er navnet stemplet i plasticskæft. Dette er firkantet, og det kan hverken gå af eller dreje rundt.

Ville det ikke være rigtigt at gøre den brugsforening eller isenkræmmer, hvor panden er købt, opmærksom på skavanken, således at panden ikke fortsat forhandles? Det er reklamationer fra skuffede købere, som er årsag til, at uegnede varer hurtigt forsvinder fra markedet.

Det er godt, der bliver rørt ved et sådant problem, og fru Karen får de 25 kroner med posten. De rækker rigeligt til en ægte ønskepande!!!!

Blomme-Chutney

Chutney betaler det sig så absolut at lave selv, også for byhusmoderen. Det er en dejlig ting at have i huset, fordi chutney pynter på hverdagens retter ganske som syltede asier eller agurker og passer til kogt eller stegt kød, til stegt fisk, til farsretter og endelig som garniture på smørrebrødet.

Man kan lave både tomatchutney og æblechutney, men jeg kender nu blommechutney'en særlig godt, hvorfor De får opskriften på den:

To kilo svedskeblommer

250 gram rosiner

En liter eddike

Tre hylstre spansk peber

350 gram charlotteløg

To strøgne spiseskefuld salt

Fire strøgne spiseskefuld sukker

To strøgne teskefuld ingefær

To strøgne teskefuld cayennepeber

Blommer og rosiner vaskes
Rosiner, spansk peber og løg hakkes fint og koges med eddike cirka en time under låg ved svag varme.
Blommerne skoldes, flækkes og flåes, stenene tages ud
Blommekødet blandes med det øvrige og alt koges sammen under låg i to-tre timer.
Konsistensen skal være som en lind grød, når chutney'en er færdig

Det er praktisk at hælde den færdige chutney i en større krukke, og efterhånden som den skal bruges, kommes noget af den over i mindre glas, for eksempel gelékoppper eller små vidhalsede flasker, der er egnede til at sætte på bordet.

Tøj-debat-dag. Fra Sverige har forbrugerrådet og husholdningsrådet hentet ideen til afholdelse af en tøj-debat-dag. Svenskerne kaldte deres dag for Tvätt-riksdagen, men vi danskere er ikke dristige nok til at sætte vask og rigsdag sammen. I København samles den 15. september repræsentanter for vaskerier, renserier, vaskemidler, tekstiler, konfektionsfabrikker, farverier, tekstil-

forskning, importører og grossister med forbrugernes repræsentanter til en drøftelse af de problemer, behandlingen af vore tekstiler byder på. Særlig vægt vil der blive lagt på mulighederne for *Informativ mærkning* af færdigvarerne, det vil sige, at der blandt andet i kjoler, frakker og bluser sættes en vævet etiket med oplysning om tøjets behandling i vask eller rensning.

Den målbevidste gryde

Beregn halvanden liter suppe. Suppen jævnes med 15 gram mel pr. liter. Saften sødes til med 300 gram sukker pr. liter. Marmeladen tilsættes 650 gram sukker pr. kilo færdig marmelade.

Sådan står der i opskrifterne, og man kikker i gryden med suppe, saft eller marmelade. Hvor meget er der monstro i den? Derefter går man igang med at måle grydens indhold, bruger en masse redskaber, spilder måske lidt undervejs, tørrer det op – eller man gætter sig til grydens indhold, tager mel eller sukker på slump, og resultatet bliver derefter. Indtil den dag man anskaffer gryden med en indvendig og letlæselig liter-skala.

Voss jernstøberi har fremstillet en sådan gryde, som fås i brugsforenin-

gerne og FDBs isenkramafdelinger i størrelser fra halvanden til 14 liter.

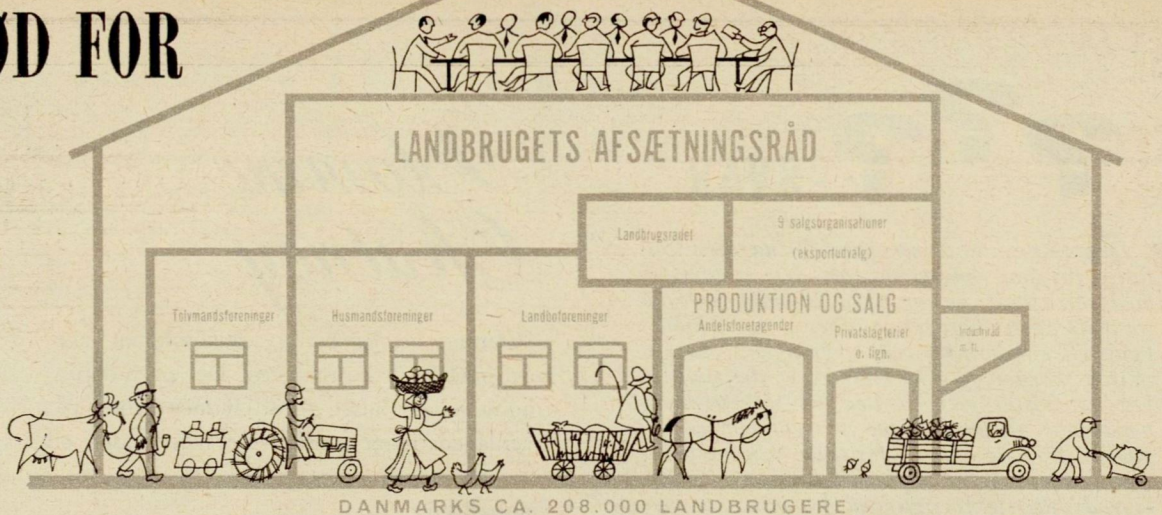
Gryden er af svær støbejern, overtrukket med emaille, der tåler slag og syre, og formen er god med afrundet bund. Hankene er formet uden krinkelkroge, hvorfor de er nemme at holde rene. Takket være literskalaen ved man altid, hvor meget der er i gryden, og dens kvalitet gør det næsten til et kunstykke at få maden brændt på i den.

NYT FREMSTØD FOR LANDBRUGS- EKSPORTEN

DET ER ikke let at have med landbrugsvarer at gøre. Der er vanskelige afsætningsforhold næsten overalt; de forskellige lande, hvor vi skulle regne med at sælge vore varer, lukker sig inde bag told og importforbud og statsunderstøtter egen landbrugsproduktion. Det er en kamp om salget, simpelthen – men Danmark kan ikke kæmpe med helt samme våben, for vi skal jo leve af at sælge vore landbrugsvarer, ikke af at lukke andres varer ude.

Vi råder dog over *det* våben, at vi kan koncentrere vore eksportanstrengelser og derved opnå en stærk stilling på det enkelte udenlandske marked – og vi kan sætte ind på at opsoge nye og hidtil uopdyrkede markeder. Langt den største part af vor landbrugseksport er hidtil gået til lande, hvis antal kan tælles på én hånds

DANMARKS CA. 208.000 LANDBRUGERE

Landbrugets Afsætningsråd er en overbygning til både de to landøkonomiske hovedorganisationer: Husmands- og Landboforeningerne, til Landbrugsrådet og til de forskellige salgsorganisationer (eksportudvalg for smør, æg, ost o.s.v.). Og endelig breder Landbrugsministeriets Kontaktudvalg, som har de egentlige bemyndigelser, sit tag ud over det hele; heri er alle interesserede parter – også Tolvmandsforeningerne og den private handels og industris organisationer – repræsenteret.

fingre; der er også en verden udenfor!

Sådanne anstrengelser kræver to ting: Samordning og penge. Begge dele skulle være sikret ved den nye lov om afsætning af danske landbrugsvarer. Landbrugsministeren har herved fået mulighed for at samordne eksporten, så ingen eksportører ved underbud o. lign. kan ødelægge vore markeder til skade for landbruget og hele landet. Og man har nu myndighed til at opkræve eksportafgifter, hvilket giver midler til

at udforske og udbygge eksportmulighederne overalt i verden, reklamere, oprette salgskontorer og så videre.

Landbrugets forskellige organisationer har dannet et *Landbrugets Afsætningsråd* til at varetage dette vældige eksportfremstød, hvori også den private handel og industri skal deltage. Og landbrugsministeren vil udøve sine samlende og kontrollerende funktioner gennem et *kontaktudvalg*, hvori alle interesserede parter er repræsenterede.

Endnu er det stort set kun rammerne, som er afstukket; de skal nu først udfyldes med konkrete foranstaltninger (hvoraf en slagteafgift på 6 kr. pr. svin var den første), og det vil vare måneder og år, før de helt håndgribelige resultater viser sig i form af bedre afsætningsvilkår. Men rammerne er også vigtige nok. Her vises det skematisk – og en smule forenklet – hvilken plads de nye organer indtager i hele det danske landbrugerhvervs omfattende organisation.

NÅR DE SKAL TIL AT FYRE Hvad så?

Til vinter skal De ikke fyre i dyre domme, hvis De anskaffer en AMANDA olieovn. – En AMANDA olieovn luner stuerne og på økonomien. Den tændes let – brænder den billigste olie – gasolie – fordeler hurtigt den varme luft helt ud i krogene – og kræver ingen pasning. De opnår alle oliefyringens fordele – og bevarer ovenhyggen med flammerne, der skinner igennem ruden i ovndøren. Lad Brugsen demonstrere AMANDA olieovnen for Dem!

Amanda

Vælg en AMANDA, og De får kvalitet og service fra et af landets ældste ovnstøberier.

nr. 790 og 790 M (JPO nr. 619)

Den enkle støbejernsovn i smukke emailerede farver vil også tage sig smukt ud i Deres stue – og der er en plansleben kogeplade under topdækslet!

TAL MED BRUGSEN – GØR DET IDAG.

KERTEMINDE JERNSTØBERI

VED H. B. OG SVEND HEINEKE
GRUNDLAGT 1847

DER ER BRUG FOR UNGDOMS KLUBBER

NÅR MAN har passeret konfirmationsalderen, er man jo voksen, ikke sandt? Man har bare alt andet end voksnes interesser – og hvor skal man dyrke de interesser, man har, når hjemmets rammer (som det ofte er tilfældet) bliver for snævre? Her er det, *ungdomsklubberne* kommer ind i billedet. I disse klubber samles de 14-18-årige om dyrkning af deres fritidsinteresser – og her kommer de bare for at være sammen.

I 1954 gennemførtes en ny lov om ungdomsundervisning m. v., og efter den tid er den ene ungdomsklub efter den anden skudt frem, således at der nu er ialt 3-400 sådanne klubber i gang rundt om i Danmark. Behovet er sikkert større endnu: I et bykvarter med blot 5000 indbyggere vil der være omkring 250 unge i 14-18 års alderen, og disse unge vil – efter at aftenundervisning, ungdomsforeninger osv. har fået deres, og efter at søn- og helligdage samt sommerhalvåret er regnet fra – have omkring 35.000 „udækkede“ friaftener om året.

Et godt supplement

Langt ud i mange landkommuner er der behov for sådan fritidsbeskæftigelse for de unge. Når behovet er konstateret, har de kommunale ungdomsnævne *pligt* til at iværksætte tilstrækkelige fritidsforanstaltninger. Men mange andre kan have taget initiativ her til, inden de kommunale myndigheder kommer i gang; mange steder har det været en allerede eksisterende ungdomsorganisation – f. eks. politisk eller religiøs – der har taget sagen op, eller eventuelt en række organisationer, som har ment, at her var en opgave, de burde løse i fællesskab. Og ikke helt få ungdomsklubber er blevet til, fordi en enkelt eller nogle få

personer har følt sig særligt forpligtede overfor ungdommens problemer.

Det er ikke meningen med ungdomsklubberne, at de skal være konkurrent til hjemmene eller til de forskellige ungdomsorganisationer, men de har vist sig at have et vældig godt tag på at *supplere* – ved at give de unge fritidsbeskæftigelse med det, der interesserer dem af ganske almen karakter: Hobbies som bordtennis, billard og sløjd, endvidere dans, film, optræden, eventuelt udflugter o.s.v. Og ikke mindst gør ungdomsklubben sig gældende ved at være et sted, hvor den unge simpelthen kan være i fred sammen med sine kammerater.

Hvordan går man igang?

Penge er et af de første problemer, man støder på, når noget nyt skal startes. Fra staten – og det vil her sige børneforsorgen og undervisningsministeriet – kan man imidlertid få dækket 50 procent af etableringsudgifterne: Til indretning af lokaler, anskaffelse af lidt møbler og udstyr m. v.

Der skal naturligvis på forhånd ansøges herom (gennem det kommunale ungdomsnævn) og om en godkendelse af ungdomsklubbens lokaler, leder og organisation i det hele taget. Men når den side af sagen er i orden, kan man også fra staten få 45 procent og fra kommunen 35 procent af driftsudgifterne dækket. Selv skal klubben – eller kredsens bag klubben – altså præstere 20 procent eller en femtedel af udgifterne. Og det kan ofte klares ved et kontingent fra de unge, der kommer i klubben – dog må kontingentet naturligvis være af beskeden størrelse, f. eks. 1,50 kr. månedligt.

De nødvendige lokaler kan ofte lånes eller lejes i en stedlig skole, i vandrehærborg (der kun bruges til sit egentlige formål i sommer-

halvåret), forsamlingshus, menighedshus eller lignende. Naturligvis skal der være lunt og hyggeligt (ellers kommer jo ingen unge), og desuden må hensyn tages dertil, at en ungdomsklub ikke kan drives støjfrit – men derudover er kravene til særlig indretning meget beskedne.

Den rigtige leder er det allervigtigste

På Det danske Forlag har skoleinspektør *Arne Jørgensen* – der er medhjælper hos statskonsulenten for ungdomsundervisningen – udgivet en bog: *Ungdom og Fritid*, der gør rede for alle de mange spørgsmål, som knytter sig til oprettelse og drift af ungdomsklubber.

Der er f. eks. det at fremskaffe den egnede leder. Det er naturligvis en meget vigtig sag, både med henblik på at få de unge til overhovedet at komme i klubben og med henblik på at drive klubben i det rigtige plan. I mange tilfælde må der lægges større vægt på de rigtige egenskaber hos klublederen end på den helt ideelle uddannelse. Og en af de vigtigste egenskaber er den, at klublederen i så stor udstrækning som muligt kan få de unge til at styre sig selv. Når den unge med lige så stor selvfølgelighed som den engelske adelsmand kan sige til vennen eller veninden: „*Vi mødes i min klub*“, – så er der

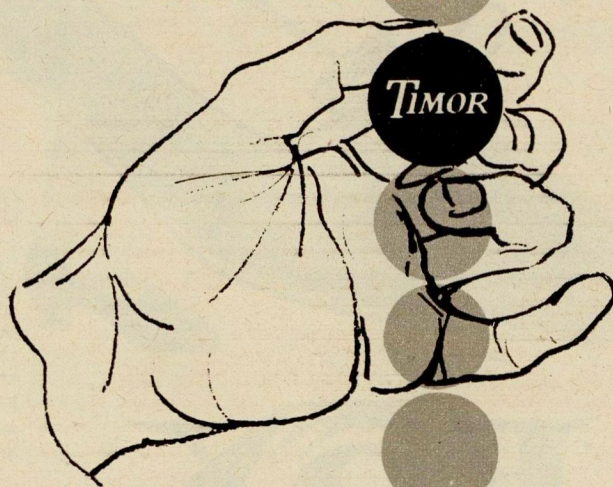
noget af den rigtige stemning til stede, som er en forudsætning for, at de unge trives i klubben og gerne vil komme der.

Hvad laver man i klubben?

• Og hvad laver man da i en ungdomsklub? Spørg hellere, hvad man ikke laver. Den kyndige leder søger ofte at overlade initiativet i den retning til de unge selv – både fordi det gerne giver mere lyst, når man selv finder på, og fordi interesserne jo skifter med tid og sted. Bordtennis, bordbillard og dyrkelsen af forskellige hobbies – sløjd, tegning, modelering, håndarbejde osv. – falder udmærket ind i en ungdomsklubs program. Film og amatør-optræden, radio og udflugter optager også en væsentlig del af tiden i de eksisterende ungdomsklubber. Og dans må der nødvendigvis være en gang imellem, hvis ikke de unge skal foretrække at søge et andet sted hen.

Ideen med ungdomsklubber er opstået under sidste verdenskrig i England, hvor den var et led i styrkelsen af „hjemmefronten“. Men den har vist en storartet levedygtighed og tilpasningsevne langt udover krigstidens særlige forhold – naturligvis fordi ungdomsklubberne tilfredsstiller et behov, der er til stede overalt, hvor der findes unge mellem 14 og 18.

- et schweizisk mesterværk

TIMOR er de verdenskendte præcisionsure efter helt moderne linier - og hvert enkelt Timor er gennemkontrolleret.

Herreur TIMOR - fornem model T-3060-R af rustfrit stål, forkobret 17 stens schweizerværk, incabloc støjsikring, støv- og vandtæt. Selvførende og med lang midtersekundviser, I gaveetui kr. 162,-

- og så får De endda dividende i BRUGSEN

tag Dem gangen let....

Fox Signora har både svang- og forfodsstøtte!

Fox Signora er en
enestående nyhed til alle
damer. – Denne nye,
elegante sko med svang- og
forfodsstøtte giver fuld-
kommen fodhvile,
og den moderate hælhøjde
holder rigtig
balance under gangen.

Fox Signora, der fås i 2
vidder med fremragende
pasform, er gennem-
foret med handskeskind,
der er klæbet
til et smidigt overlæder,
så folder og
lægdannelser undgås.

Fox Signora
fås i str.
34-44 og i
flere farver
og faconer.
Som ill.
snøresko i
sort ruskind
kr. 68,50
I boxcalf
med sløjfe
kr. 64,50

FOX
Signora
Patentanmeldt nr. 2355

FÅS I FOX-MAGASINERNE, STILMAN OG MAGASIN ANVA

*Mennesker
i fortløbet*
AF TOVE SMIDTH

I EN LILLE lejlighed på Nørrebro i København bor en kvinde, som dagen lang slider for andre folk uden at få noget for det. – Er hun da rig? Langt fra. Hendes mand arbejder, og der er ingen formue. Men hverdagen har sine små engle, og hun er en af dem.

En tirsdag formiddag går jeg hen for at besøge hende. Hørsholmsgade 32, 3. sal. På vejen op passerer jeg en kø af mennesker. De står og de sidder på trinene. Her er det – *Lund Pedersen*, står der på navneskiltet.

I det samme går døren op, og ud kommer en lille, mørk dame med en kæmpebakke. – Nu skal I få lidt af styrke jer på, siger hun og giver hver af de ventende en kop kaffe i den ene hånd og et stykke hjemmebagt i den anden – dér midt på trappen.

Lidt efter sidder jeg inde i et smalt baggårdsværelse. Fra loft til gulv hænger og ligger tøjet, pænt sorteret. Det er brugt og ikke just modepræget, men rent og helt.

En mor til seks børn kommer ind. Hun er rød i kinderne – det generer hende at skulle bede om noget. – Det er næsten et år siden, jeg var her sidst, siger hun trodsigt, men nu kan jeg ikke klare den længere. Manden er arbejdsløs igen. Vi er sagt op fra lejligheden, og ungerne har ikke andet tøj, end det de render i.

Børnene får hver et sæt undertøj, et par strømper og en ulden trøje, pigerne en kjole eller bluse og nederdel, drengene skjorte og bukser.

– Kan der blive sko til nogen af børnene? Og en frakke til mig? Moderens overtøj består af en herrejakke.

Sækken med skoene bliver endevendt. Jo, der var gevinst. To par hæderlige drengesko. Frakken er det værre med. – Desværre – jeg har ingen i Deres størrelse i øjeblikket. Men prøv igen om 14 dage, så kan det jo være.

Den ene efter den anden bliver lukket ind. Her er en midaldrende kvinde med et dybt åndssvagt barnebarn. Hun har gået den lange vej fra barakkerne i Valby. – Min mand har været syg længe, og nu skal han opereres. Jeg kan ikke tage arbejde, for jeg kan ikke gå fra den lille.

– Kan hun ikke være hos sin mor? spørger jeg.
– Det må hun ikke for børneværnet.
– Og De vil ikke have hende anbragt?

Kvindens ru hænder stryger hen over barnets leende ansigt og døde øren. – Så længe jeg kan holde til at passe hende, skal hun ikke på anstalt.

Den tredje er en spritter. Han har aldrig været her før.

– Har De en erklæring? spørger fru Lund Pedersen. Spritteren ser uforstående ud.

– Vi udleverer kun tøj til folk, som har en erklæring fra en læge, sygeplejerske, socialrådgiver eller anden tilsynsførende. Hun er beklemmt ved at skulle afvise manden, men en form for kontrol må der til, hvis tøjet skal havne de rigtige steder.

Det

*En kvinde
fik en stor sorg.*

*Men samtidig
fik hendes liv
et nyt indhold*

lidt. Derved fik hun også mulighed for at hjælpe voksne. Trængslen voksede foran hendes dør. Snart kunne hun ikke dække efterspørgslen.

Hun kunne have holdt op nu. Hun var blevet herre over sin sorg. Men hun var blevet grebet af arbejdet. Hendes mand forstod hende og var indforstået med, at hun fortsatte.

Problemet var bare, hvor hun skulle få mere tøj fra. Bekendte skaffede hende lidt presseomtale, og det hjalp. Folk begyndte at ringe: Jeg har noget brugt tøj, som De kan få. Men ikke alle var indstillede på selv at komme med det, og hvordan skulle hun få det hentet? Afstanden i hovedstaden er store.

Hvordan skulle hun i det hele taget overkomme arbejdet? Selv om hun sled fra morgen til aften, og selv om hendes mand hjalp hende efter bedste evne, kunne hun ikke holde trit med

dejligt at kunne hjælpe

- Hvad skal der stå i den erklæring?
- At De virkelig trænger til hjælp.

Der ligger en menneskelig historie bag denne tøjuddeling. Historien om en kvinde, der fik en stor sorg og druknede den i omsorg for andre. I grunden var det ikke bare ædelhed, men også selvopholdelsesdrift.

For seks år siden mistede fru Lund Pedersen sin far, der længe havde været syg af kræft. Han led frygtelige smerter, og moderen mistede forstanden under nervepresset. Året efter døde også hun. Det var en lang og svær prøvelse for fru Lund Pedersen, som passede dem begge og var meget nær knyttet til dem. Hun holdt ud, så længe forældrene havde brug for hende, men da de var borte, brød hun sammen. Hun sansede kun sin egen fortvivlelse. I dage og uger sad hun i sin lille stue og stirrede frem for sig, og til sidst blev hun bange for, at også hendes forstand var ved at tage skade. Hun blev klar over, at hun måtte foretage sig noget, ligegyldigt hvad – bare det kunne få hende til at glemme sin fortvivlelse nu og da.

Hendes hobby havde altid været at sy, og nu opdagede hun, at det adspredte hende at sætte sig til maskinen. Hun sprættede forældrenes klæder op og syede dem om til børnetøj. Ganske vist havde hun ikke selv børn, men der var sikkert nogle, der kunne bruge det. Mærkeligt nok faldt det hende ikke ind at sælge det og tjene penge på det. Hun må have haft en spontan trang til hjælpsomhed i sig – en trang, som yderligere blev næret ved synet af fattigdommen omkring hende.

Hendes mand gik hen på en skole i nærheden og spurgte inspektøren, om et par børn trængte til tøj. Der var alt for mange. Fru Lund Pedersens symaskine snurrede videre. Da forældrenes garderobe var syet om, endevendte hun skabe og skuffer og tiggede aflagt tøj fra venner og bekendte. Flere og flere skolebørn blev ekviperet – da tallet nåede op på 30, foregik uddelingen fra et af skolens klasseværelser. Også en børnehave forsynede hun.

Rygtet om den gavmilde dame bredte sig i kvarteret. Folk begyndte at opøge hende på hendes bopæl, ikke altid for at bede om tøj, men sommetider for at forære tøj. Noget at det var i så god stand, at det kun behøvede at lappes

udviklingen. – Heldigvis meldte der sig frivillige hjælpere – ikke så få for resten. De fleste sprang fra, da de opdagede, hvor slidsomt det var, men nogle stykker har holdt ud, og de yder en fin indsats. Men arbejdet har fået et så vældigt omfang, at der er brug for flere hjælpere, og transporten er stadig et kæmpeproblem.

Selv regner fru Lund Pedersen med en arbejdsdag på 14-16 timer. Sidste år udleverede hun mellem 60.000 og 70.000 stykker tøj, og størsteparten skal vaskes og repareres, eventuelt syes om!

Forøvrigt er det ikke længere bare klæder, hun fordeler, men også gardiner, dyner, senge-linned, service, radioer og møbler! Og legetøj ved juletid.

Det har været nødvendigt at organisere uddelingen: to gange om måneden kan folk komme, den første og tredje tirsdag. Det sker, at folk i provinsen skriver og beder om tøj. De bliver hjulpet ligeså vel som byboerne.

Og hvad har fru Lund Pedersen så ud af alt sit besvær?

Økonomisk intet – tværtimod. Menneskeligt en masse.

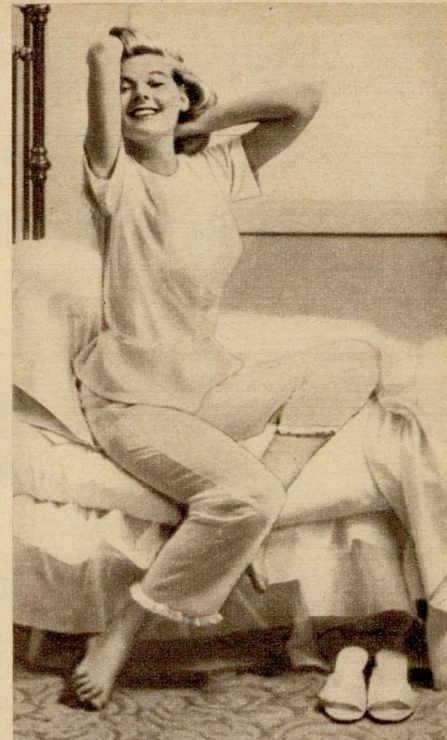
– Jo dårligere folk er stillet, des større er fornøjelsen ved at hjælpe dem.

Mange mennesker er hårde og tillukkede, første gang de kommer. Når vi nogle gange har hjulpet dem og snakket med dem, tør de i reglen op, og jeg tror, at mange går herfra trøstede og bedre rustede til at tage en tårn til.

På gaden bliver jeg tit standset af børn – dejlige, urede Nørrebro-unger, som løber rundt i „mit“ tøj og gerne vil have en sludder med mig. Det er da hyggeligt ikke?

Der er også en anden ting, som glæder mig. Når folk er blevet hjulpet gennem en krise, får de tit lyst til selv at hjælpe, og deres selvrespekt har så godt af, at de yder noget. En af mine trofaste hjælpere er en invalid, som oprindeligt selv søgte hjælp hos mig. Nu sidder hun og strikker børnetøj af optrevlet garn.

Der er tunge skæbner bag næsten alle, som kommer her, slutter fru Pedersen. – Jeg har lært, hvor forsigtig man skal være med at dømme. Når man lærer disse mennesker rigtigt at kende, kommer man til at holde af dem på en vis måde, og så er det dejligt at kunne hjælpe.

få øjnene op for TAMPAX

Hvorfor nøjes med halve løsninger, når en læge har løst problemet *belt*, da han opfandt Tampax – den mest hygiejniske og tiltalende form for beskyttelse i menstruationsdagene.

Tampax bæres indvendig og beskytter Dem mod hudløshed, irritation og usikkerhed. Intet bælte, ingen nåle – intet til at røbe Dem, hvor let De end er klædt på. De kan tage bad, drive sport, danse – ja, leve fuldstændig som De plejer. – Tampax består af en lille, praktisk vattampon af naturbomuld, som anbringes ved hjælp af et silkeglat indførings-hylster, der udelukker berøring og letter indføringen.

Tampax hverken standser eller påvirker menstruationens naturlige forløb, og behøver normalt ikke at skiftes oftere end almindelige bind. Tampax er let at anbringe, let at skifte og let at blive kvit.

10 stk. Regular med brugsanvisning på dansk koster 3,25, Super (med 40% større sugeevne) kr. 3,75. Tampax Scandinavia A/S, Kbhvn. V.

– opfundet af en læge, nu brugt af millioner af kvinder.

Vi skal ha' Svendborg- middag...

Der er glæde ved middagsbordet,
når mor serverer den dejlige Svend-
borg grøntkonserves, der er så let
at tilberede - og kvikker op på me-
nu'en.

Prøv hjemme hos Dem selv, hvordan
Svendborg grøntkonserves vil gøre
lykke.

- gå i Brugsen

- så får De endda dividende

